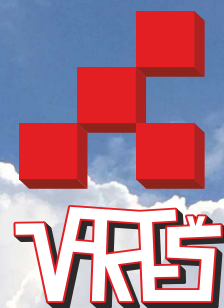

BOBOVAC

LIST VAREŠKIH HRVATA

GODINA XXVIII. • BROJ 330 • LIPANJ 2022.
Cijena 2 KM • Za inozemstvo 2 €

ISSN 1512-813X

9 771512 813006

Rusija je u sklopu svoje "specijalne vojne operacije" u Ukrajini nakon stotinjak dana ostvarila ključni, najviše proklamirani cilj: zbrisati braniteljsku pukovnicu "Azov" kao navodni nacistički relikv. Borci te pukovnije nakon totalne opsade čeličane u Mariupolu, gdje im je bila odsudna crta, završili su u ruskom ropstvu i nad njima je sunce zašlo. I sada bi trebalo da rat završi. Ali polako, pitaju se ponešto i oni koji se na ratovima i posljedičnim krizama bogate. Podzemlje radi puno aktivnije nego javna diplomacija iznad. Iznad su primjerice Švedska i Finska donijele odluku da se priključe NATO savezu i napeto se osluškivalo eventualnu rusku reakciju. Ali eto, da ne bude lošije od već dovoljno lošeg, uskočila je Turska i kao bitna članica NATO-a najavila veto te blokirala namjeru spomenutih nordijskih zemalja. Tako se na ploči geopolitičke moći povlače novi šahovski potezi, a partija preslagivanja svjetskog poretka prebacila se na oblasti od kojih zavisi i život običnog čovjeka daleko od rata.

Dok ukrajinska žitna polja oru granate umjesto traktori, u pojedine zemlje, potpune ovisnice o uvozu prehrambenih sirovina, uvlači se strah od nestašice kruha svagdašnjeg. Neke druge, koje toga imaju dovoljno za sebe, zatvaraju se i prestaju time trgovati. U treću vrstu zemalja, koje bi mogle dostatno proizvesti barem sebi jer imaju klimu i plodno tlo, spada BiH, ali kome to u nas pada na pamet dodatno stimulirati, na to bacati novac; neka rade koliko rade postojeći zemljoradnici u Semberiji i nešto u Krajini. Također se od početka rata od strane Rusije počelo ozbiljno ucjenjivati Europu energentima, plinom i naftom. I tu bi se BiH, da iz trenutne situacije izvlači lekciju, mogla pozabaviti samoodrživošću i okrenuti se istraživanju vlastitih zaliha prirodnog plina i nafte za koje stručnjaci tvrde da postoje. No, naše vlasti imaju drugi plan: bh. stanovništvo grijati će i hraniti politikom, svojim predizbornim ratovanjem. Vrlo jednostavno. Uspjelo se pritom animirati i Visokog predstavnika, ili kako se to kaže u Republici Srpskoj – najpoznatijeg turisti-

IZMEĐU DVA BROJA

sta u našoj zemlji **Christiana Schmidta** koji, poput njegovih ranih prethodnika, u zadnje vrijeme nameće ili poništava odluke i zakonska rješenja pa u Sarajevu sretno vjeruju da će, ako se ukaže potrebnim, nametnuti odnekud i neke (pre)hrane za narod.

Riječ Sarajevo ovdje treba razumjeti u kontekstu onih koji su u sjedištu države oblikovali i podvalili probosanstvo kao nekakvo političko pravovjerje i jedino mjerilo patriotizma. Ne možeš više biti Bosanac ako nisi prvo probosanac. Što to uopće znači? Da pojednostavimo, preslikajmo na naš grad: živjeti u Varešu, u zajednici multietničkih pogleda, koji su često Bosni za uzor, za Vareš raditi i stvarati, sve to nije pravovaljano ako ti ne netko ne ovjeri da si provarešanin. Nigdje veze – kako bi to rekla djeca – ali i njima će se toliko napuniti uši time da više neće razlikovati kako im se zemlja zove. Odrasli, koji nisu vesla sisali, shvaćaju naravno da je dovoljno biti časno odgojen Bosanac i otuda vrijeda inteligenciju ta matrica koja rađa nedvosmisleni implikaciju odnosno rezultira lukavom difamacijom: ako nisi član kluba probosanaca onda si, bit će, antibosanac.

U ožujskom izdanju "Bobovca" objavili smo osvrt na događaj koji je izgledao kao proslava Dana nezavisnosti BiH i uka-

zali na dovršenu tendenciju da se sve koji žive u Bosni, a izvan su krugova onih koji sebe svrstavaju u probosance, ili ukoliko tim krugovima ne pokazuju servilnost, ni ne spominje. Pomnoženi s nulom. Za profil doličnog Hrvata probosanca uzima se **Željko Komšić**, čija je opsesija HDZ-om, i obratno, najviše koštala upravo bosanskog Hrvata. To što je spomenuti za 12 godina na mjestu člana državnog Predsjedništva iz reda hrvatskog naroda, jašući na smjernom animozitetu s HDZ-om, uspio samo generirati krizu s izbornim zakonom i što se za četiri godine u međuvremenu provedene u Parlamentu BiH niti jednom nije javio za riječ, nije mu neka mahana; ima onu presudnu kvalitetu – podobnost.

Ono po čemu se deklarirani probosanci sasvim sigurno ne razlikuju od svojih mušterija koje optužuju za nepošten odnos prema državi jesu korupcija, nepotizam i nebriga za društvo u cjelini. Razgovor s ekonomskim ekspertom, koji ekskluzivno donosimo u ovom broju, ogoljuje sav taj lažni patriotizam jer Bosna se (i Hercegovina) voli i želi joj se dobro samo onda ako se radi za dobro njenih ljudi, a ne protiv njih. Kako bi tek jedan vrlo probosanac, tipa toga Komšića, osjetio priziv savjesti ili povredu taštine barem pa rezolutno odbacio to da jedan tako nemili tuđin, tipa Vlade Republike Hrvatske, ulaže u javnu infrastrukturu njegove zemlje, u Borovici recimo ili u samom Varešu. Ne bi li trebao principijelno nastupiti i reći: mi smo to rušili, mi ćemo i graditi, što imate vi s tim!? I zašto ulažete u kulturu u nas; nama Zemaljski muzej nije bitan, a da budu bitne udruge hrvatske (još malo pa) manjine... A kad smo kod toga već, prilika je s naše strane izreći zahvalnost Središnjem državnom uredu hrvatske vlade za Hrvate izvan RH za potporu našem projektu odobrenu na nedavno provedenom natječaju.

B

POTPORA LISTU "BOBOVAC"

Dr. Krešimir Mlivončić, Njemačka – 50 €, **Antonija Martinović**, Kanada – 190 KM, **Mario Bogeljić**, Hrvatska – 260 €, **V. D.**, Nizozemska – 30 KM, **N. N.**, Nizozemska – 20 KM.

Svima hvala lijepa!

Izdavanje ovog broja potpomognuto je sredstvima Središnje uprave Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak" i sredstvima Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske

IZ ŽUPNIH MATICA

VAREŠ Umrli: Borislav Dursum (1943.), Mijo Josipović (1950.), Mijo Božić (1953.), Marko Pejčinović (1939.), Željka-Ljiljana Josipović rođ. Divković (1950.), Zdravka Mrljić rođ. Čolić (1939.), Anica Malbašić (1945.), Ljubica Dusper (1928.), Vinko Gajić (1954.), Mladen Petrović (1940.), Jozo Ivandić (1931.), Marko Dodik (1937.).

Kršteni: Paula Pendić (Olivera i Jelene).

Fotografija na naslovnici: **M. Marijanović**

Još jedno bratimljenje

"Dana 29. aprila 2022. godine u općini Bašiskele (Bašiskele) u Republici Turskoj potpisan je sporazum o bratimljenju između općine Vareš i općine Bašiskele iz regije Kocaeli", izvijestila je Općina Vareš preko svoje internetske stranice.

"Ovaj projekat, od inicijative do potpisivanja je pokrenuo općinski vijećnik **Šaban Ibrišimović**, koji je bio dio delegacije koju su još sačinjavali načelnik općine Vareš **Zdravko Marošević** i **Mahira Brkić**, predsjedavajuća Općinskog vijeća Vareš. Sporazum su potpisali načelnici općina **Mehmet Yasin Özlü** i **Zdravko Marošević**. Protokolarna ceremonija potpisivanja sporazuma obavljena je u sali Općinskog vijeća općine Bašiskele u prisustvu općinskih vijećnika, uposlenika općine i drugih lica iz javnog života ove općine. Prije potpisivanja sporazuma prisutnima su se obratili načelnici općina koji su izrazili punu podršku ovom bratimljenju uz nadu da će se ono temeljiti u načelu obostranog poštovanja, povjerenja, saradnje i jednakosti po zakonskim regulativama koje su važeće u obje zemlje", stoji dalje u izvješću općinske PR službe.

"Sporazumom je obuhvaćena privredna saradnja, zdravstvo, mladi, turizam, zaštita historijske i kulturne baštine, obrazovanje, zaštita životne okoline, IT i transport, kao i razmjena znanja i iskustava na svim poljima rada i djelovanja dvije općine. Ovaj sporazum će u narednom periodu doživjeti svoje benefite, jer se očekuje i uzvratna posjeta delegacije općine Bašiskele našoj općini na čelu s njenim načelnikom. Ostvarene su i prve konkretne aktivnosti na već započetim projektima izgradnje obrazovne ustanove u kojima će finansijski učestvovati općina Bašiskele", objavljuje Vares.info i zaključno donosi program koji su Varešani imali u Turskoj:

"Naša delegacija je imala priliku da se kroz niz posjeta koje su im organizovali domaćini iz Turske upozna sa omladinskim centrima, obrazovnim ustanovama iz regije Kocaeli, i nizom drugih javnih ustanova koja su pod nadležnosti sada bratske općine Bašiskele. Također posjetili su i jedan privredni subjekat koji u djelatnosti ima selekciju i razvrstavanje gradskog otpada."

Sjednica Općinskog vijeća

Općinsko vijeće Vareš održalo je 30. svibnja 2022. godine 16. redovitu sjednicu i na njoj razmatralo 15 točaka dnevnog reda. U svom usmenom izvješću o aktualnostima između dvije sjednice općinski načelnik **Zdravko Marošević** dao je do znanja da rapidno raste interes za pokretanje raznih poslova u Varešu te da se situacija obećavajuće mijenja. A to se pozitivno održava i na općinski proračun, što je pokazalo i Izvješće o izvršenju proračuna za prvo tromjesečje 2022. godine koje se našlo na raspravi. Ostvaren je rast prihoda za 403 tisuće KM više od planiranog, a dugovi Općine u istom razdoblju smanjeni su 418 tisuća KM; neke od tih stavki stajale su otvorene još od mandata

Hamde Fatića (iz 2012. godine) te **Avdije Kovačevića** (iz 2013. itd.). Međutim, nezavisni vijećnik **Dario Dodik** našao je u predočenom materijalu da su sredstva za dva projekta (za kotlovnice u Radničkom i sanacijske radove na starom gradu Bobovcu), ukupno oko 60 tisuća KM, morala biti vraćena federalnim ministarstvima od kojih su dodijeljena jer nije došlo do realizacije i zatražio obrazloženje za to.

– Do realizacije nije došlo zato što smo ih u najvećoj krizi zbog pandemije unatrag dvije godine morali potrošiti da se spašava gola egzistencija, ali smo ih uredno vratili, znači nismo pronevjerili i zato nismo izgubili povjerenje donatora nego su pokazali razumijevanje, tako da će ta sredstva doći opet – kazao je načelnik i stavio do znanja da je zahvaljujući takvim manevrima u danome trenutku uspio spasiti Općinu od naplate više stotina tisuća KM zateznih kamata. Potraživači duga su u najgorem trenutku, kad je ustvari i njima došlo do grla, zatražili naplatu glavnice kako bi zauzvrat odustali od kamata. Na koncu se i vijećnik Dodik složio da je načelnik, kad je uistinu trebalo, zaštitio instituciju i izrazio mu priznanje za to, no kod glasanja će – najavio je – ostati protiv. Neki od vijećnika koji su već dva ili više mandata u klupama općinskog parlamenta, podcrtali su da nijedno tromjesečno izvršenje proračuna unatrag desetak godina nije bilo tako pozitivno i čestitali su načelniku na tome. Na koncu je Izvješće usvojeno s 11 glasova 'za', uz 7 suzdržanih (SDA) i Dodikov glas protiv.

Potkraj sjednice, pod tekućim pitanjima, pismo iz Mjesne zajednice Duboštica otvorilo je temu o kojoj smo i sami pisali u prošlom broju "Bobovca", a riječ je o šteti nanesej na prilaznom putu do Duboštica, kao i kroz samu Dubošticu gdje se trupci vuku traktorom kroz selo. Načelnik je to ocijenio zapanjujućim i neshvatljivim ponašanjem, napominjući da njegova borba s ŠPD-om po pitanju načina njihovog rada i eksploatacije nikada nije prestala, ali nije nikada dala ni dovoljno rezultata.

– Oni kad ih pritisnete i zaprijetite tužbom, kad sjednete s njima i gledate ih u oči, jednostavno sve obećaju, kažu da će ubuduće biti korektni i da će sanirati sve što su oštetili, a onda od toga ne bude ništa – pojasnio je načelnik o kakvoj se tu poslovnosti i profesionalnosti radi. Predložio je da se mora ići prema njima još čvršće jer na osnovi njihove lijepe riječi cesta se zasigurno neće nikada popraviti. Na to se netko od vijećnika dosjetio da se ŠPD-u uputi dopis i postavi zahtjev u smislu ako ne poprave stanje, i način rada općenito, tada će Općinsko vijeće Vareš potencirati da se preispita je li takvo šumsko-privredno društvo vrijedno posjedovanja FSC certifikata, što bi definitivno poljuljalo njegovu glavnu referencu. Za pojašnjenje: Vijeće za nadzor šuma (ili The Forest Stewardship Council) neovisno je međunarodno tijelo koje organizacijama daje dozvolu za izdavanje FSC certifikata. Ta certifikacija znači da se šumom gospodari prema strogim ekološkim, socijalnim i ekonomskim standardima, a i zadnji laik može na primjeru eksploatacije na vareškom području zaključiti koliko to ovdje nije slučaj.

B

KVALITETA
KOJA SE
ČUJE!

HRVATSKI RADIO BOBOVAC
e-mail: radiobobovac@hotmail.com

Trenutak presijecanja vrpce: Cronin, Marošević i Huseinović

Poliklinika Eurofarm u Varešu

M. Marijanović

U Varešu je 25. svibnja 2022. godine na adresi Rudarska broj 2 otvorena privatna poliklinika, kao deveta poslovna jedinica Eurofarm Centra (dosad je najbliža bila u Visokom). Kako broj stanovništva iz godine u godinu u Varešu opada, i bez obzira na starosnu strukturu stanovništva kojemu treba upravo starijih domova i zdravstvenih ustanova, do otvaranja poliklinike ipak ne bi došlo da nije pokretanja rudarskog projekta, kojim na vareškom području upravlja tvrtka Eastern Mining. Tako se u kratkom roku i vrlo uspješno odvila suradnja između direktora matične rudarske kompanije Adriatic Metals Paula Cronina, direktora

Eurofarm Centra Šukrije Huseinovića i vareškoga općinskog načelnika Zdravka Maroševića. Načelnik se kao i pred svakim investitorom, zajedno s Općinskim vijećem, pokazao poduzetnim oko iznalaženja objekta koji bi zadovoljio zahtjeve poliklinike, a na raspolaganje je stavljena zgrada nekad zvana Kapitalna, sa (kad se sagleda opće prilike u zbijenoj vareškoj kotlini) zgodnim pristupom i izravnim priključkom na glavnu prometnicu. Iz poliklinike su ispoštovali najavu koju su dali, da će za dva mjeseca objekt biti adaptiran i stavljen u funkciju, uglavnom može se reći da je sve teklo (imajući u vidu neodgovornost kao glavni obrazac ponašanja u našem društvu) zaista poslovno i netipično glatko.

Na otvorenju se uz menadžment poliklinike okupio lijep broj uzvanica, predstavnika rudarske tvrtke i lokalnih dužnosnika iz svih oblasti, a podršku su izrazili i iz javne ustanove Dom zdravlja Vareš. Prije nego će zajednički presjeći vrpce direktor rudarske kompanije, generalni direktor poliklinike i vareški općinski načelnik, njih su se trojica obratili okupljenima, a sažetke njihovih izjava – u kojima su iskazali međusobnu zahvalnost, pri čemu je direktor Huseinović bio posebno srčan i neposredan – prenosimo u nastavku.

"Dolazak investicija u Vareš, poput Eastern Mininga, znate nije to puko rudarenje, nije to samo: zaposlit će se rudari, bit će ih dvjesto-tristo i kraj priče. Nije jer s njima započinje novo poglavlje razvoja gospodarstva Vareša kroz pokretanje pratećih djelatnosti i jačanje kapaciteta u raznim oblastima, pri čemu je jedan od najvažnijih segmenata svakako zdravstvena usluga. To je među prvim prepoznao Eurofarm koji je našao interesa da pruži skrb za radnike Eastern Mininga, za rudare i njihove obitelji, ali i ponudi dodatnu zdravstvenu uslugu našim građanima. Oni su do sada, povrh naše zdravstvene zaštite, morali ići po privatnim klinikama od Sarajeva, Tuzle i Zenice, a evo od danas imaju tu mogućnost ovdje u Varešu. Ovo nije moja zasluga, iako su neki ovih dana i meni zahvaljivali, ovo je samo dio projekta i nešto što dolazi samo

Poliklinika će u prvom redu pokrivati zdravstvene potrebe radnika rudarske tvrtke, ali će usluge komercijalno biti dostupne i građanima Vareša, tako da će oni prištedjeti vrijeme i novac koji su dosad trošili na odlaske u Brezu, Visoko ili Sarajevo. Građanima će pomoći i to što će liječnici specijalisti u poliklinici, po riječima direktora Huseinovića, biti na usluzi 2 ili 3 puta tjedno, ovisno o potrebi. Tako će pacijenti zasigurno lakše doći na red, umjesto čekanja na dolaske specijalista u lokalni Dom zdravlja iz KB Zenica, što je nešto sa čime lokalni pacijenti dosad nisu bili najzadovoljniji. Cijene usluga će biti, kako je rečeno, prilagođene sredini. Za početak pacijentima su svakodnevno dostupne usluge laboratorijskih pretraga i ultrazvučne dijagnostike, a od liječničkog kadra, prema najavi direktora Huseinovića, na raspolaganju će redovno biti liječnik opće medicine, internist i radiolog. Direktor je također najavio da će se uskoro formirati određeni paketi usluga za preventivne preglede, te iznova naglasio važnost praćenja vlastitog zdravstvenog stanja, umjesto odlaska liječniku tek sa simptomima.

Na dan otvorenja, nakon ceremonije, poliklinika Eurofarm omogućila je građanima Vareša besplatnu uslugu laboratorijske pretrage i značajan se broj njih odazvao, možda čak ne iz nužne potrebe koliko iz želje da se uvjere da je i to u Varešu moguće. Inače, radno vrijeme poliklinike je radnim danom od 8 do 16, radit će i subotom od 8 do 14 sati, a kontakt telefon je 032 974-000.

po sebi, a moji vijećnici i moj menadžment znali su to prepoznati te maksimalno izaći u susret da se stavi na raspolaganje ovaj prostor na ovom lokalitetu", istaknuo je načelnik Marošević.

"Danas je veoma važan dan za Eastern Mining, jer mi već godinama pričamo i razmišljamo kako da pomognemo stanovništvu u Varešu pored našeg biznisa. Naš cilj nije samo rudarski biznis, naš projekt je održivost ovog biznisa koji podrazumijeva i uključuje sve naše timove koji rade i surađuju s lokalnom zajednicom. Jedan od ciljeva održivosti razvoja i rada jest i ova klinika u Varešu, koja ne samo da će pomoći lokalnom stanovništvu u pružanju vrhunske zdravstvene usluge, nego i našim radnicima kojima želimo osigurati blisku i vrhunsku zdravstvenu uslugu. U narednih godinu dana mi očekujemo veliki broj zapošljavanja mladih inženjera i tehničara u Varešu, mi želimo da se ti ljudi i dosele u Vareš a ne samo da obavljaju posao, a jedan od važnih preduvjeta za to je svakako i zdravstvena usluga. Mi smo svjesni onoga što postoji trenutno u Varešu na nivou primarne zdravstvene zaštite i to podržavamo, ali i pored te državne usluge zdravstvene zaštite vrlo je bitno partnerstvo privatnih kompanija kao što su Eurofarm i Eastern Mining. Ova ideja je nastala prije nekih godinu dana uz ručak s gospodinom Šukrijom Huseinovićem i danas smo stigli do realizacije. Zahvaljujem načelniku Vareša koji je pružio veliku podršku da se implementira ovaj projekt. Nesporna je činjenica da je on zaljubljenik ovog grada i svojih građana. Na kraju želim zahvaliti Eurofarmu, prije svega generalnom direktoru Šukriji Huseinoviću i osnivačima Eurofarma koji su prepoznali da ovakva investicija može nastati u Varešu", istaknuo je Paul Cronin,

Generalni direktor Eurofarm Centra
Šukrija Huseinović

direktor kompanije Adriatic Metals, govoreći i u ime tvrtke Eastern Mining čiji je osnivač kompanija.

"Ovo je veliki trenutak za Eurofarm, a nadam se i za grad Vareš i građane, kao i sve uposlenike Eastern Mininga i njihove obitelji. Posebna mi je čast da ispričam kratku priču šta se sve dešavalo od ideje do otvaranja. Gospodin Paul je rekao da je to bio jedan nezvanični ručak prije godinu dana, i to jest tako. Nakon toga, razgovarao sam s nekoliko prijatelja, došao do vašeg načelnika koji je bio jako susretljiv, i razgovarali smo o mogućnostima otvaranja poliklinike. Moji prijatelji su pitali što ćete u Vareš i naveli tri diskutabilna razloga: četiri-pet hiljada stanovnika, jedan razlog, drugi razlog siromašna sredina, nije za biznisa, i treći razlog nema ljudi, nema ko raditi. Međutim, ta tri negativna razloga probudila su u meni pozitivan inat i pretvorilo se to u pozitivna tri razloga. Prvo, vi koji živite ovdje znate šta imate, veliko

prirodno bogatstvo, tradiciju, kulturu. Maloprije sam razgovarao s prijateljem iz Visokog koji mi reče: znaš li ti koliko Vareš ima intelektualaca, što i sad u gradu što u dijaspori, i da je to jedan od naših najnaprednijih gradova! Kada vam to kaže neko iz susjedne općine, to sigurno nešto znači. Drugi razlog, broj stanovnika: pa šta ako ih ima tako malo, bit će ih deset hiljada, rudnik je tu, mi smo tu, doći će još investitora, mi smo servisna djelatnost. Kada imate servis u jednoj zajednici, automatski se stvaraju preduslovi za napredak zajednice. Treće, nema kadra. Mi smo našli jednog od velikih doktora ovdje (dr. Anto Jelić, op. prir.), koji reče: ovo je moj grad i moji ljudi, i uz vaše ljekare, kojih ima 88, rado ću biti dio tog kolektiva. Medicinske sestre: ja bih samo iz Vareša. Kažu meni moji: direktore, možda nisu kvalificirane. Pa obrazovat ćemo ih, mislim, one će ostati ovdje. Odem kod načelnika, kažem, treba mi prostor. Načelnik sa mnom obide pola grada, gospodin Paul, i on je sa mnom išao da tražimo lokaciju. Prolazeći pored ove zgrade, ne znajući da se zove Kapitalna, kažem sviđa mi se ova, načelnik kaže – može. S mojim menadžmentom smo bukvalno u roku dva mjeseca sve ovo napravili. Na kraju želim da ovdje dolazite na neke preventivne preglede i da svi vodimo računa o zdravlju. Eurofarm, koji se od danas nalazi i u Varešu, je samo dio velike naše firme sa centralom u Sarajevu čiji je osnivač i vlasnik ASA grupacija. I kada jedna grupacija stoji iza Eurofarma i kada imamo ogroman potencijal u našem partneru Eastern Miningu, koji je započeo svu ovu priču zajedno s vama i gospodinom načelnikom, mislim da je to dobitna kombinacija", zaključio je generalni direktor Eurofarm Centra Šukrija Huseinović.

B

U NIZU PRIZNANJA

Počasni doktor nauka u Zenici

Akademik Anto Markotić primio je unutar svoje metalurške struke već mnoga priznanja u zemljama regije, na području bivše nam zajedničke države, ali i Europe. Posljednje u nizu čeka ga u Bosni i Hercegovini, gdje je odlukom Senata zeničkog Univerziteta proglašen počasnim doktorom nauka na tom univerzitetu, ali je situacija s pandemijom prolongirala svečanost uručenja već više od godinu dana. No, to bi se trebalo organizirati uskoro i slijedit će naše izvješće iz prve ruke. Podsjetimo, profesor Markotić bio je predsjednikom Hrvatske zajednice tehničke kulture cijelih četvrt stoljeća (od 1990. do 2015.), član je Akademije tehničkih znanosti Hrvatske od 1994., a u Akademiji mu je 2017. godine dodijeljen najviši status – akademik emeritus.

S. P. B

Povezivanje Vareša i Jajca

Povodom Svjetskog dana kulturne raznolikosti za dijalog i razvoj (21. svibnja), općina Jajce je bila domaćin manifestacije "Susret kraljevskih gradova Vareša i Jajca". Organizator susreta, terenski ured OEES-a u Travniku, upriličio je spomenutu manifestaciju 25. svibnja 2022. Bila je to prilika za razmjenu iskustava, znanja, običaja, očuvanja i promocije kulturno-povijesnog naslijeđa. Susret je započeo u kabinetu načelnika Jajca Edina Hozana, gdje je s predsjedateljem Općinskog vijeća Jajce i svojim suradnicima iz oblasti kulture primio vareško izaslanstvo u sastavu načelnik Zdravko Marošević, predsjedavajuća Općinskog vijeća Mahira Brkić, pomoćnik načelnika Rusmir Berberović i referent iz oblasti turizma Almir Čikmiš.

Načelnici općina Vareš i Jajce tom prigodom potpisali su zajedničku izjavu kojom potvrđuju spremnost za uspostavljanje i održavanje suradnje između ove dvije lokalne zajednice. U sklopu manifes-

(foto: www.opcina-jajce.ba)

Načelnici Marošević i Hozan nakon potpisivanja Izjave o suradnji

tacije upriličene su prezentacije gradova sudionika o značaju očuvanja i promocije kulturno-povijesne baštine te jačanja društvene povezanosti. Sudionicima su se također obratili predstavnici Koalicije za borbu protiv mržnje iz Zenice.

Nakon službenog dijela uslijedio je kulturno-umjetnički program na središnjem trgu u Jajcu, gdje je ujedno predstavljen dio turističke ponude Jajca i Vareša. Vareš su sa svojim proizvodima i narodnim blagom prezentirale udruge "Izorno vareško", "Čuvari bosanske krune Bobovac", "Naš dom Borovica", udruženje žena za ruralni razvoj "Zvijezda" i

BZK "Preporod", a u zabavnom dijelu nastupili su članovi udruge "Moja prva nota", zbor BZK "Preporod" Vareš, mladi vareški tamburaši, vareški rock bendovi "Lazy River" i "Orion" te članovi folklorne sekcije Osnovne škole Vareš. Jajačka udruženja predstavljali su članovi HKD "Napredak", KUD "Jajce", udruženje umirovljenika i tamošnji BZK "Preporod".

Izvođači su redom bili ispraćeni ovacijama i dojam je bio da takvih druženja i povezivanja treba i jednoj i drugoj strani. Uostalom, predviđen je i uzvratni susret na jesen kada će domaćin biti općina Vareš.

S. P. **B**

NAKON OKRUGLIH STOLOVA

Promocija zbornika "Drama gostoprimstva"

U organizaciji Udruge "Centar za mirovno obrazovanje" (CMO) u sarajevskom hotelu Holiday 25. svibnja 2022. godine održana je promocija zbornika *Drama gostoprimstva* u povodu obilježavanja 800. obljetnice susreta sv. Franje Asiškog i sultana Malika al-Kamila.

Na promociji su o zborniku govorili Dino Abazović, sociolog i profesor na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu,

Nermina Baljević, islamska teologinja i magistrica u oblasti religijskih studija, fra Marinko Pejić, teolog i profesor na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu, i don Darko Tomašević, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, a voditelj je bio Alen Kristić, teolog i publicist.

U zborniku, koji je uredio Alen Kristić, na preko 450 stranica sabrano je više od

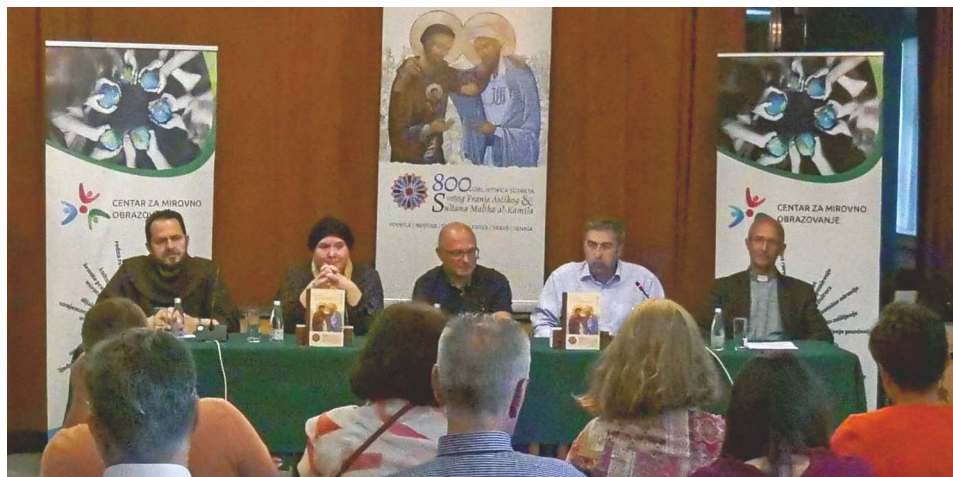
20 izlaganja sa šest okruglih stolova koje je CMO organizirao u srpnju 2021. u Fojnici, Visokom, Sarajevu, Zenici, Mostaru i Tuzli da se obilježi 800. obljetnica susreta sv. Franje Asiškog i sultana Malika al-Kamila – koji se dogodio 1219. godine u Damietti usred Petog križarskog rata – a s ciljem propitivanja tog susreta iz različitih perspektiva i njegovih mogućih refleksija na naše vrijeme i naš društveni milje.

Promociji je nazočio i značajan broj autora koji su svojim priložima zastupljeni u Zborniku. A bila je to i prigoda da se šire prezentira nakladnik "Centar za mirovno obrazovanje", koji je osim promoviranog zbornika objavio i knjige Rasima Ibrovića *Kuća Sabura*, te *Religiološke oglede* Alena Kristića.

Nama posebno zanimljiva je nova, već sedma autorska knjiga Alena Kristića koja na 400 stranica u četiri tematske cjeline okuplja dvanaest eseja (Pogleda uprtog u filozofiju & književnost; Pogleda uprtog u dijalog religija i kultura; Pogleda uprtog u zlo rata) i sedam razgovora s ovim autorom tematski vezanih uz religiološka, teološka i socijalna pitanja.

Sve tri knjige je dizajnerski i likovno-grafički vrsno opremila Ivana Ibrović.

R. R. **B**

Promotori: M. Pejić, N. Baljević, A. Kristić, D. Abazović i D. Tomašević

Jadwiga Anžuvinska, poljsko-litavska kraljica i katolička svetica, rođena je u Budimu između 3. listopada 1373. i 18. veljače 1374. – umrla u Krakovu 17. srpnja 1399., gdje je i sahranjena u katedrali na Wawelu. Blaženom ju je proglasio papa Ivan Pavao II. 8. kolovoza 1986. Isti ju je papa proglašio svetom 8. lipnja 1997. godine.

Piše **Željko Ivanković**

Jedva da se uopće u nas znalo za poljsku, poljsko-litavsku kraljicu Jadwigu dok ju Karol Wojtyła, poznatiji kao papa Ivan Pavao II., nije prije dvadeset i pet godina (1997.) proglasio sveticom Katoličke crkve. Onda smo najednom otkrili da je ona naše gore list. Kći hrvatsko-ugarske kraljice Elizabete Kotromanić i unuka bosanskog bana Stjepana II. Kotromanića.

Povijesno, pa i genealoški, tako daleko od nas, a nekako naša. Brzo smo je se sjetili i počeli ju svojatati. Kako lako svojatamo nešto što vrijedi, pa makar i stoljećima bilo udaljeno od nas i kako se lako odričemo nekog ili nečeg što nije ili koji nije na dobru glasu, pa makar nam bio i najbliži srodnik.

Jednako smo se tako sjetili i Bijele Hrvatske i Bijelih Hrvata o kojima smo, kad nam je ovamo dolazio, pričali papi Wojtyli, kušajući mu dirnuti u emocije.

O toj Hrvatskoj i tim Hrvatima pisao je i bizantski car Konstantin VII. Porfirogenet u drugoj polovici X. stoljeća u svome čuvenom djelu *De administrando imperio* (O upravljanju carstvom) i tako sve osnažio svojim autoritetom. Bože, što bi sve neki dali da ih uopće i spominje, a kamoli... Da, on ih veže uz gornju Vislu, najveću poljsku rijeku, a njihovo bi središte bilo oko Krakova. No, da se ne bavim time, jer je to već uradila historiografija, vraćam se Kraljici. Ustvari, vraćam se čudesnom Krakovu.

Stotine sam uzbudljivih priča čuo o njemu, o gradu koji, govorili su mi znanci, svakako moram vidjeti, doživjeti. Najčešće su mi o njemu govorili kad bismo se zapričali o uzbudljivim putovanjima te divnim mjestima i gradovima, pa bih ja na sva usta počeo hvaliti neponovljivost Praga, govoreći kako je on najljepši grad koji sam vidio, a možete mi vjerovati da nisam baš malo svijeta obišao.

I onda mi se dogodio Krakov. Otvorio se kao ničim zasluženo nagradno putovanje. Ne, ne mislite da ću, ovako kako

Pod wawelskom katedralom

Jadwiga, poljska kraljica (I)

sam počeo, nakon Krakova promijeniti mišljenje i reći da je ljepši od Praga... Jer, i dalje je Prag moj prvi izbor. I ne pišem sve ovo usporedbe radi jer bih onda morao spomenuti još gradova i još iskustava. Pišem samo da bih, kao lovac na trofeje, u svoju listu upisao i još poneka mjesta, ovaj put iz Poljske, a među njima i doista posebni Krakov.

Odmah sam znao što sve u Krakovu moram vidjeti, a plan grada mi je bio tek orijentir. Na takva se mjesta, uostalom, i ne ide nepripremljen. A što se to u Krakovu, kad se već tamo čovjek nađe, mora vidjeti? Ili drukčije, što se to tamo uopće može ili smije preskočiti, zaobići, ne vidjeti?

Glavni trg, Tržnica, Barbakan, Bazilika Djevice Marije, Kraljevski put, Wawel s dvorcem, katedralom, vavelski zmaj, Židovska četvrt, Jagielonsko sveučilište, neki od brojnih spomenika koji nas podsjećaju na jednu veliku povijest i jednu veliku kulturu?

Sve je najvažnije i sve od toga zbog nečega, a sve zajedno zbog posebnosti grada koji je preživio sve europske i poljske mijene i ne prestaje magnetski privlačiti, naprosto mora vidjeti.

A biti pripremljen za put, za takav put, za susret s Krakovom, u mom je osobnom slučaju neizbježno značilo da svaka od tih znamenitosti i ljepota, senzacija za oko, budi u čovjeku snažne emocije i nerijetke asocijacije proistekle iz bogate povijesti vlastitog obrazovanja ili cjeloživotnog čitanja.

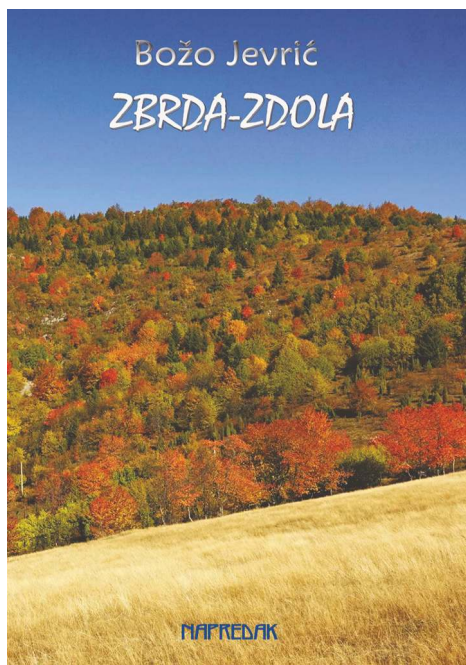
Nestrpljivi su oni koji su se vezali uz naslov? Da, Kraljici tu svakako pripada posebno mjesto. Pitate li se zašto još, osim što je naša, pa makar od nas bila udaljena i više od šest stoljeća, a umrla je 1399., onda to svakako nije stoga ili samo stoga što je proglašena sveticom, jer Poljaci su je slavili kao sveticu i bez kanonizacije, premda taj čin njezinu duhovnu portretu daje oreol više... Više od toga mene osobno impresionira koliko je toga uradila ta žena u nepunih 26 godina svojega života. Pred tim stojim u čudu.

Osim što je kraljevala, što sama što ravnopravno s mužem, bila je iznimno aktivna u političkom, diplomatskom i kulturnom životu Kraljevine. Vodila je diplomatsku korespondenciju s Teutonskim vitezovima, a nisam propustio, kad sam već u Poljskoj, a na putu na Baltik, u Gdanjsk, Sopot i Gdinju, posjetiti ni teutonski dvorac, ustvari najveći srednjovjekovni dvorac u Europi, u Malborku (Marienburgu) i na nekoliko sati zagrebatu malo i u njihovu raskošnu povijest.

Intenzivno je Jadwiga radila i na povratku Poljskoj dijelova Galicije, koji su prilikom raskidanja unije s Ugarskom ostali u mađarskim rukama. Budući da je bila izvanredno obrazovana, da je govorila nekoliko jezika, prevodila je knjige s latinskog na poljski. Osnivala je bolnice, osnovala biskupiju u Vilniusu, a svojim je donacijama, skupljenim od prodaje svoga nakita i kraljevskih obilježja obnovila i Sveučilište u Krakovu.

(nastavak u idućem broju)

U izdanju vareške podružnice HKD "Napredak", a uz financijsku podršku Srpka Pantića, ovih je dana objavljena zbirka pjesama Bože Jevrića "Zbrda-zdola". Unutar njezinih korica nalaze se 174 pjesme i potkrijepljena je s nekoliko crnobijelih fotografija. Zbirku je moguće nabaviti u Varešu u redakciji lista "Bobovac" po cijeni od 10 KM, a u nastavku prenosimo kratku recenziju s omota knjige i izdvajamo tri Jevrićeve pjesme.

Naivac

Kako sam ja naivac čisti,
među naivnim prvi na listi.
Ja sam kukavac vjerov'o ženi,
sve što je ona pričala meni.

Vjerov'o ja sam u njene laži,
kako joj niko i nema draži.
Kako sam kod nje prvi na listi,
ali u stvari svi smo joj isti.

Kako joj od mene dražega nema,
samo za mene postelju sprema...
i priče neke i od te luđe,
a ko god hoće može da uđe.

Priču si prodala meni budali,
a ostali sve su o tebi znali.
I sad kad mi je baš sve jasno,
za nas je izgleda suviše kasno.

Inspirativna Planinica

Fotografija na omotu zbirke, s autentične lokacije pod prozorom autora Bože, otprilike je i slika njegovih pjesama: one su šarolike tematike i motiva, ali u skladnoj cjelini. Manirom narodnog pjesnika Božo se bavi svojom sadašnjicom i seoskom svakodnevicom u kojoj se, osim smjene godišnjih doba, jedva išta drugo događa pa kod pretakanja toga u stihove mora biti minuciozan; jer kako inače kazati nešto novo o nečemu vazda istom. Čak je i riječ seoska ovdje zapravo preširok pojam, budući da Božina rodna Planinica danas ima šačicu žitelja, manje nego je prstiju na jednoj ruci. Stoga, u svojim pjesmama, kroz ton šaljiv i kad je u osnovi tugaljiv, autor dijeli svoju apatiju, melankoliju i nostalgiju jer puno mu je svega toga samome, a njegovi nekadašnji sumještani (pa i žitelji Slavina) unutar korica ove zbirke pronaći će posebnoga sentimenta, naročito zbog pjesama koje čuvaju kolektivna sjećanja i opisuju pojedine seoske običaje. Povrh svega, Božo se ne libi otkriti što sve njemu lično leži na duši: hrabre ispovijesti iznosi, te zrelo propituje razne smislove i svrhe.

(M. Marijanović)

Mladost ludost

Sam' kad se sjetim, o mati mila,
kako su lijepa vremena bila,
kada smo zimi cijeloga dana
jurili sanjkama s Pobrino Hana.

Il' nam se ljeti ugrije glava,
a mi kroz tunel do Ponikava.
A tu k'o druga da vlada klima,
uvijek svježine i hlada ima.

Sam' kad se sjetim igranki, Soce,
pijemo pivo iz jedne boce.
Okolo nas plešu, muzika trešti,
i mi bi isto, al' nismo vješti.

Pa kad nam malo jaknuše krila,
ni Vijaka nije daleko bila.
Igranki bilo baš na sve strane
i lijepih cura, da pamet stane.

I svi radili, u školu išli,
kud li smo sada sve se razišli...

Moj pečat

Da sam i bio ja na planeti,
niko neće moć' ni da se sjeti.
Bar da sam bio u nečem sjajan,
pa da ostavim svoj pečat trajan.

Bit će to samo još jedan manje,
da se zavede u brojno stanje,
pa da se zatim zatvori knjiga,
onda na kraju baš koga briga.

Šta si radio i ko si bio,
da l' si što želio il' možda krio,
sve što si postig'o je l' moglo bolje...
možeš naglabat' do mile volje.

Al' kad te prekrije zelena trava,
brzo postaneš stvar zaborava,
jer kad se nisi ničim istak'o
neće se sjećat' ni kad si se smak'o.

Božo Jevrić **B**

Prošle smo godine, u tri (proljetna) broja "Bobovca", objavili serijal o Ilirima pod nazivom "Tihe sjenke povijesti". Autorica toga serijala, naša stručna suradnica za antiku, profesorica Dajana Zlović, ovoga se puta na-dovezuje kratkim prikazom u međuvremenu objavljene knjige o Ilirima, tako da držimo obaviještenim zaljubljenike u povijest i istraživanja o našim davnim precima. Autori su Amra Šaćić Beća, Salmedin Mesihović i Edin Veletovac, a nakladnik ove monografije na 417 stranica je Mladinska knjiga Sarajevo. Bogato je opremljena te sadrži veliki broj ilustracija (iza kojih stoji Emir Durmišević), kao i fotografija u najboljoj kvaliteti.

Historija zaboravljene civilizacije

D. Zlović

Tumni su dani za odmor duše i za dobru knjigu. U jednom tako tmurnom nedjeljnom popodnevu držim jednu potešku knjigu, ali koliko god bila teška mojim rukama, toliko je mojem umu i srcu lagana i dobrodošla. Prije koji mjesec sam ju ponosno pokazala svojim učenicima u Franjevačkoj gimnaziji i živo se sjećam oduševljenja na licima mladih pripadnika novih vizualnih generacija. I doista, korice su dovoljne da zaintrigiraju maštu i onih najzahtjevnijih, koji knjigu

sude po koricama. Kao pripadnica nešto starije generacije, koja je u djetinjstvu ipak čitala knjige sivih i dosadnih korica, navikla sam ih suditi prema onome što je u dubini i u sadržaju. I mogu reći da sam oduševljena.

Teško je uopće i reći nešto o ovakom remek djelu povijesne literature, znanstvenom, ali u isto vrijeme i zabavnom. Uplovivši u magični svijet Ilira, gotovo onako kako se uplovljava u mnoge imaginarne svjetove svjetskih književnih *best-sellera*, čitatelj se osjeća preplavljen slikama izbornih, ponositih ratničkih lica u čijim borama prepoznajemo vlastite. Slike su to naših dalekih predaka – Ilira. Autori djela su na vrlo domišljat način prikazali svoja višegodišnja istraživanja o svakom aspektu života ove drevne, ali kako sam naslov kaže zaboravljene civilizacije. Počevši od prikaza doista skromne povijesti istraživanja na ovu temu (svi podatci o tome, nažalost, stali su na petnaestak strana), autori nas uvode u mitski svijet Grčke, kojemu možemo zahvaliti za priču o porijeklu praoca svih Ilira, ali i mnoge druge epske i historiografske opise. Nakon toga slijede iscrpna poglavlja o povijesnim činjenicama, koje su plod mukotrpnog rada s oskudnim arheološkim ostacima i sporadičnim antičkim izvorima. Dio po dio sklapa se golema slika i čitatelj se upoznaje sa šarolikom paletom raznih ilirskih plemena, koja su odoljevala velikoj sili u razdoblju značajnih povijesnih promjena. Iz stranica u ovim poglavljima izviru slike dugokosih ratnika od Teute pa sve do Batona. Polagano pratimo rađanje i umiranje jedne civilizacije, nestajanje jednog identiteta u sjeni velikog *Romulovog orla*, ali na kraju dolazimo do poglavlja, koje nam pokazuje da su mnogi Iliri ponosno nosili tog orla kao obilježje svoje carske vladavine. Kako je osvojena Grčka kulturom osvojila Rim, može se reći i da ga je osvojeni Ilirik osvojio ratnim i vladarskim umijećima. Ono što je možda, barem meni, najzanimljiviji dio ove monografije, jesu poglavlja koja opisuju način života drevnih Ilira. Od poljoprivrede, preko stočarstva, trgovine i gusarstva, pa sve do snažno razvijenog rudarstva čije tehnike prepoznajemo i danas – mi koji živimo u rudarskim mjestima ilirskog svijeta. Značajan je i zanimljiv prikaz njihove religije, kao i razvoj kršćanstva na ovim prostorima. Posljednje poglavlje rasvjetljuje najveće predrasude koje su o Ilirima kao gusarima i zapuštenim pijanim barbarima imali pripadnici uglađenih klasičnih civilizacija.

Na koncu mi ne preostaje ništa drugo, nego da svim zaljubljenicima u povijest, od srca preporučim ovu knjigu za neka buduća tmurna popodneva, da se zahvalim autorima što su nam poklonili ovo štivo, ali i da izrazim nadu da će ono biti polazište u daljnjim istraživanjima. **B**

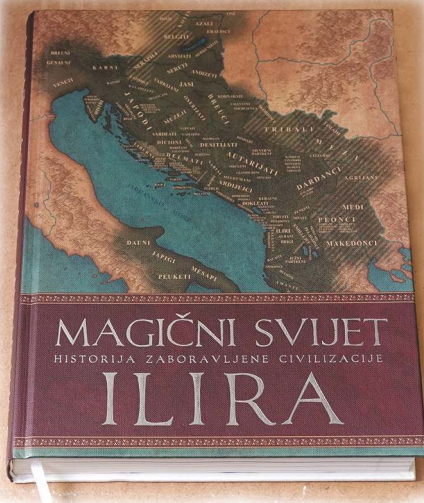
Ljeto dobrih izdanja

Uz netom objavljenu knjigu Jevrićevih pjesama, već sad možemo najaviti da u narednih mjesec dana stiže još par knjiga. (O jednoj od njih – autor fra Mato Topić – potpunija najava slijedi u idućem broju). O drugoj, koja je isto u završnoj fazi, par riječi više, ali samo par. Po svemu je vareška, a riječ je o lirskom romanu esejističko-memoarske strukture. Naslov i ne moramo još otkrivati, ali ćemo otkriti (i) njezina autora; Varešanima prijeratnih generacija zasigurno poznatog – profesora književnosti i srpsko-hrvatskog jezika u nekadašnjoj 'Gimnaziji' – Borislava Topalića. Dakle, o knjizi zasad samo toliko, a autora (koji je i naš povremeni suradnik) ovdje želimo predstaviti ne nekim isječkom iz romana nego njegovom poezijom, jednom pjesmom. Zaista će ovo biti knjiški veoma zanimljivo vareško ljeto!

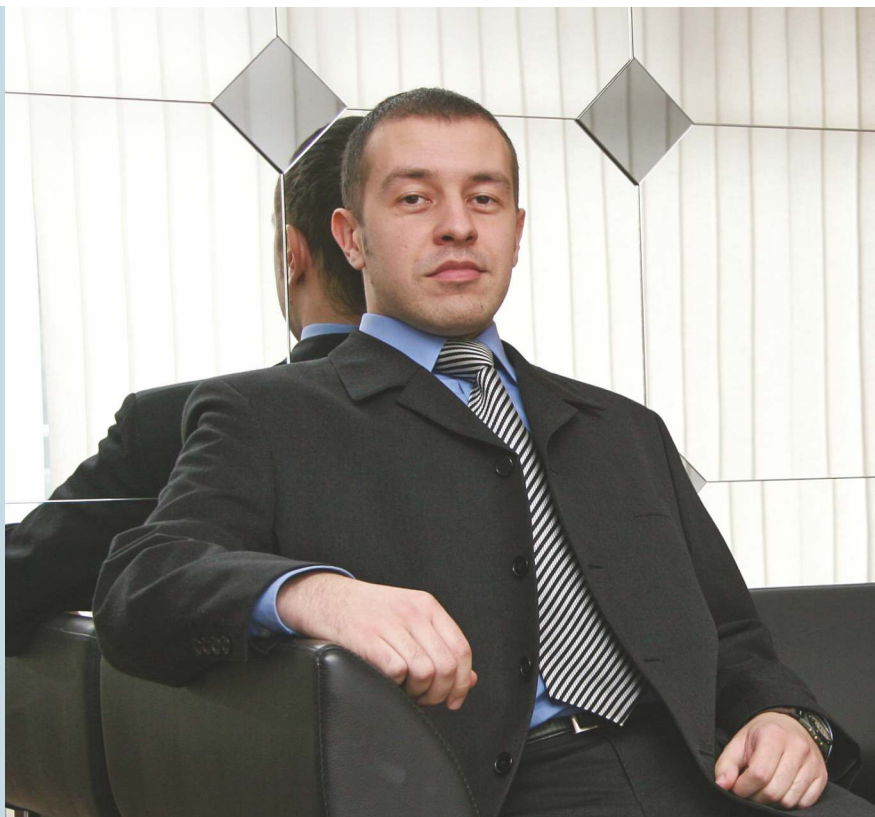
Prva ljubav

Pomišljam na uzbuđenja
koja me stigla
na pomen tvog imena;
na glas i vragolast tvoj osmijeh,
negdje u mom sjećanju.
Pomišljam na laži i pretvaranja,
na bezazlena tvoja lukavstva
i šta sam sve radio
zbog tebe i radi tebe
i čega bi još bilo
da si to htjela.
Pomišljam na tvoja ohrabrenja,
na snivani poljubac,
i tvoju igru mačke sa mnom,
malim mišom.
I na to,
kad me od nabujalog bijesa
i puste dosade
kvrčneš šapicom po glavi.
A ja sam vjerovao da je to ljubav
jer se tako dalo razabrati
ošamućenom od čežnje,
srećnom što je ispunjen tobom.

B. Topalić **B**

Proračunski prihodi u BiH u odnosu na lani veći su za pola milijarde KM, ali se taj suficit – ostvaren zahvaljujući sveopćem rastu cijena i rastu osnovice za naplatu PDV-a – troši u naknade, dnevnice i rasipništvo zaposlenih u javnom sektoru. Bh. vlasti, unatoč cijeloj paleti mogućnosti, nisu donijele apsolutno nijednu mjeru za pomoć građanima i privrednicima koji uplaćuju taj novac. Inflaciji je pušteno da slobodno buja. Tim povodom kontaktirali smo ekonomskog stručnjaka Igora Gavrana (koji je, usput rečeno, pržičko-vareških korijena) i kojemu zahvaljujemo na spremnosti da za naš lokalni list prokomentira aktualno stanje, kao i odnos bh. vlasti prema zapadanju stanovništva u sve dublju egzistencijalnu krizu. Naš je cijenjeni sugovornik diplomirao ekonomiju na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu i magistrirao međunarodno poslovanje na Queen Mary University of London.

Mr sc. Igor Gavran, ekonomist

Boljitak društva nije uopće dio plana

Razgovarao M. Marijanović

Poštovani gosp. Gavran, vlastodršcima u nas zaludu je ukazivati na neke procjene da oko jedne trećine stanovništva u BiH živi u siromaštvu, a da su još dvije trećine na rubu siromaštva; mada to i ne treba analitički dokazivati, golim se okom vidi da su i stanovništvo i zemlja u gadnom zaostajanju. Dakle, tri četvrtine stanovništva grcaju, a oni se nisu ni počeli iza uha. Ali zanimljivo je da im to prolazi, da ni samo ugroženo stanovništvo nijednoga trenutka nije pomislilo trgnuti se i reagirati kroz prosvjede ili kroz neki vid aktivizma. Zaista neshvatljivo, i nije baš ekonomsko pitanje, ali vidite li Vi onih kojima je uopće stalo do ekonomskog pa onda i svakog drugog napretka ovog društva?

■ Nažalost, ja među predstavnicima vlasti na svim nivoima, kako aktuelnih tako i svih ranijih struktura vlasti od 1990. do danas, vidim samo one kojima je stalo do ekonomskog pa i svakog drugog napretka njih i njihovih obitelji, prijatelja i drugih interesno povezanih pojedinaca i grupa. Kada god sam u ovome jako dugom

razdoblju povjerovao da je nekome bilo stalo do našeg društva u cjelini, uskoro sam se razočarao i shvatio da su to bile samo iluzije. Također, kako ste i sami primjetili, čini se da ni samim građanima nije previše stalo do toga, jer smo vjerovatno najpasivnije društvo u svijetu prema neraspoređenosti između loših uvjeta života oko nas i odsustva gotovo bilo kakve javne reakcije na to. Na kraju se izrazi nezadovoljstva zaustavljaju na društvenim mrežama na internetu i razgovorima u krugu obitelji i prijatelja, a oni koji to više ne žele podnositi odlučuju se na iseljavanje iz države. A da sad ni ne spominjemo ostale aspekte života koji su u našem društvu u još gore stanju od ekonomije i još drastičnije narušeni u odnosu na davna sretnija vremena.

Borba s inflacijom trebala bi se voditi kroz ekonomsku, ali i kroz socijalnu politiku pa ćemo najprije o socijalnoj. Iako je primjerice i Međunarodni monetarni fond sugerirao da bh. stanovništvu država treba pomoći, ali proporcionalno ekonomskom statusu svakog građanina, što bi značilo uvesti ciljane mjere, mi nemamo izrađenu socijalnu kartu i sve se svodi na utopiju o socijalnoj pravdi. Koji su po

Vama objektivni problemi da se u BiH dođe do poštene socijalne karte?

■ Ključni problem je ovo o čemu smo govorili u uvodu – ako vlastima nije stalo do napretka društva, samim time nemaju ni svijesti ni volje za kreiranje odgovarajuće socijalne politike i izradu socijalne karte. Sve objektivne, tehničke prepreke izradi socijalne karte, kao što su nepouzdan podaci o broju i strukturi stanovništva (novog popisa nema ni u najavi, a u prethodnom je veliki broj naših građana koji oдавно ne žive u Bosni i Hercegovini evidentiran kao da su prisutni) i siva ekonomija (veliki broj građana koji su zvanično bez ikakvih primanja ostvaruju prihode u „sivoj zoni“, neki od njih i sasvim solidne i iznad onih koje imaju formalno zaposleni ili umirovljenici) i druge prepreke moguće je riješiti ukoliko ima iskrene volje i znanja, a to dvojje do sada ne vidimo. Sjećam se jednog davnog i veoma skupog projekta „izrade socijalne karte“ koji je promoviran u Kantonu Sarajevo prije mnogo godina i čiji je jedini rezultat bio utrošak mnogo novca, a i nedavno je sličan projekat, ponovno u Kantonu Sarajevo, okončan isplatom visokih naknada konsultantima, bez ikakvih rezultata. Vrlo često imamo populis-

tičke akcije, uglavnom u izbornim godinama, kada se javno promovira uručivanja „pomoći najugroženijim kategorijama“ u novcu ili stvarima, ali svaka je takva akcija upitna ako mi nemamo pouzdane podatke o tome koje su kategorije stanovništva „najugroženije“.

I na kraju oni koji su odgovorni za sve ovo koriste nepostojanje socijalne karte kao izgovor da se ne pomaže nikome, odbijajući inicijative za uvođenje mjera koje bi pomogle svima „jer treba pomoći samo najugroženijima“, a onda ni njima ne pomažu jer ne postoji socijalna karta koja bi nam omogućila da takve pouzdano evidentiramo. Naravno, tu je uvijek i faktor predizbornih kalkulacija jer izrada poštene socijalne karte, i pomoć samo onima koji se njome pouzdano utvrde kao socijalno ugroženi, značila bi i isključivanje onih koji se danas lažno predstavljaju ugroženima i ostvaruju neke koristi po tom osnovu. Jednostavno „sit gladnom ne vjeruje“, a odluke o svemu ovome donose neodgovorni i nemoralni ljudi koje nije sramota da se na 24h fiktivno penzionišu radi naplate više desetaka tisuća maraka ili naplaćuju naknade za „odvojeni život“ u vrijeme pandemije i online sjednica. Bilo bi nerazumno od njih očekivati nešto razumno, a pogotovo socijalno osjetljivo.

Uprava za indirektno oporezivanje od prvog spomena prijedloga za diferenciranu stopu PDV-a digla je halabuku da se to ne može ni brzo ni lako provesti, pa najbolje da se i odustane od te pomisli. A zapravo bi se ta institucija trebala ponašati kao provoditelj odluka vlasti, ne kao ona koja bi određivala poreznu politiku. Da se i ne govori o tome što su o toj upravi i njenom poslovanju prikupili u Centru za istraživačko novinarstvo... Što Vi gosp. Gavran mislite o uvođenju diferencirane stope?

■ Prije svega, u potpunosti dijelim Vaše mišljenje da je zadaća Uprave za indirektno oporezivanje da primjenjuje propise, a ne da se suprotstavlja njihovim izmjenama. Posebno je apsurdno da kao praktično ključni argument protiv diferencirane stope navode tehničke izmjene u sustavu, iako smo svojevremeno obavili tranziciju iz potpuno drugačijeg sustava poreza na promet na novi porez na dodanu vrijednost. To je bilo neusporedivo zahtjevnije i kompliciranije, a oni su se nebrojeno puta hvalili kako je ta promjena bila uspješna.

Osobno smatram da nikada nismo trebali imati samo jednu stopu PDV-a i da je to bilo pogrešno od prvog dana, tako da nemam nikakvih dvojbi o potrebi posto-

janja niže stope za osnovne proizvode, kakvu uostalom ima i veliki broj drugih mnogo bolje ustrojenih država. Naš aktualni sustav jedne stope je prije izuzetak nego pravilo i nije logičan ni opravdan ni u „normalnim“ vremenima, a posebno je štetan sada u vrijeme sve veće inflacije. Argument da se nižom stopom pomaže i onima kojima pomoć nije potrebna lako se može pobiti dijelom nepostojanjem socijalne karte, o čemu smo prethodno govorili, a dijelom i jednostavnom logikom da je bolje pomoći svima nego nikome, jer ćemo u konačnici opet pomoći i onima kojima je najpotrebnije. Također niko ne brani vlastima da paralelno s nižom stopom PDV-a uvedu i dodatno oporezivanje onih s najvišim primanjima i najvećom imovinom (ili „ne daj Bože“ provjere porijeklo te imovine i zaplijene onu nezakonito stečenu). Kada je riječ o argumentu da nema garancije smanjenja cijena jer trgovci mogu odlučiti da razliku između dvije stope zadrže za sebe, to se opet jednostavno može spriječiti odgovarajućim mjerama ograničenja cijena i marži, kontrolama i sankcijama.

Privremena suspenzija tzv. akciza na gorivo kao *ad hoc* mjera izazvala je u trenutku predlaganja kratkotrajnu radost i nadu na licima vozača (vlasnika vozila i prijevoznika), ali državni parlamentarci, čast izuzecima, nisu uopće imali ozbiljnih namjera da se donese takva mjera i da se interveniranjem u cijene pogonskih goriva pokuša zauzdati dizanje cijena proizvoda i usluga. Vlasti se brane objašnjenjem da bi odricanjem od akciza izgubile prihode, a zanemaruju činjenicu da su upravo iz toga stekle proračunske ekstra prihode, zar ne?

■ Naravno, isti je motiv ključni i za njihov otpor uvođenju niže stope PDV-a. Sve ovo logički slijedi iz one uvodne opaske o tome koliko vlastima jeste ili nije stalo do dobrobiti društva. Obzirom da nije, onda je jasno kako im je prioritet ostvariti što veće javne prihode koji će dobrim dijelom preći u njihovu privatnu korist, izravno ili neizravno, a ne rasteretiti gospodarstvo i građane. Ova mjera je jedna od najjednostavnijih za primjenu i ima praktično trenutni pozitivan učinak na smanjenje cijene goriva, a posljedično otvara prostor i za smanjenje cijena ostalih proizvoda i usluga. Ne postoji ozbiljan argument protiv njenog uvođenja i sve počinje i završava (ne)postojanjem volje vlasti.

Mogu li nadležni organi vlasti recimo objaviti tko su profiteri među trgovcima i vlasnicima benzinskih postaja,

zašto ih ne bi uz novčanu kaznu privremeno i zatvorili, ako već nisu u stanju održati kontrolu nad maržama, pa da sami potrošači znaju koga treba zaobilaziti? Ili se čini da isti ti organi vlasti i sami dodatno koriste gužvu tako što svjesno puste profiterima da u dizanju cijena prevrše svaku mjeru i opustoše novčanike građana, potom se zalete i naplate od njih kazne čime dodatno dopune proračune, ali gdje je tu prevareni potrošač, što on ima od zakašnjelih reakcija inspekcije?

■ Obzirom da u trgovini svim vrstama proizvoda, uključujući i naftne derivate, imamo veliki broj subjekata na tržištu, zatvaranje nekih od njih ne bi imalo praktično nikakve negativne posljedice na ponudu robe na tržištu. Zbog toga smatram da se svaki prekršaj i profiterstvo ove vrste treba odmah kazniti dvojako – novčanom kaznom koja višestruko premašuje ostvarenu nedozvoljenu dobit i zatvaranjem objekta gdje je prekršaj počinjen. Prvi put je dovoljno zatvaranje na kraći period, ali ako se prekršaj ponovi onda objekat treba ostati zatvoren duže vremena, a ako neko uporno krši propise u kontinuitetu onda i trajno oduzimanje dozvole za rad treba biti moguće. I kada su se kršile antipandemijske mjere jedino su stroža kontrola i sankcije davale rezultate. Također podržavam i objavu ažurnih listi prekršilaca kao dugoročnu sankciju, iako nisam siguran koliko bi uticala na ponašanje građana – ako već masovno glasaju za one koji ih godinama i decenijama naveliko pljačkaju, zašto ne bi kupovali kod onih koji ih potkradaju u manjim iznosima...?

Prethodna dva pitanja bezmalo obesmišljavaju krunsku činjenicu da vlasti zapravo stimuliraju distributere nafte i naftnih derivata kod poskupljenja goriva. Preciznije, kad distributeri žele povišiti cijenu za to promptno dobiju dozvolu i stvar se završi doslovce preko noći, a kad žele sniziti, kad više nemaju kud jer je barel nafte u međuvremenu na svjetskom tržištu triput pojeftinio, e tu se postavi prepreka: moraju podnijeti zahtjev i čekati da nadležni odobre, a ovi se u tome ne žure. Kad se to zna, onda je jasno koliko se država zapravo trudi ugrožavati svoje građane, a ne suprotno od toga...?

■ Upravo to dodatno pojašnjava zašto se prekršitelji ne kažnjavaju i ne zatvaraju, jer je primarni interes vlasti uvijek naplatiti što više za sebe. U tom smislu im je promet naftnih derivata sigurno omiljena

djelatnost, jer se u njoj cijene najčešće i najdrastičnije povećavaju, a očito se i uz ograničenja marži ostvaruje enorman profit (inače se ne bi nove benzinske pumpe gradile i otvarale ovakvom brzinom, a prometnici ne bi ostvarivali multimilionsku dobit). Logički neobjašnjive razlike u cijenama između pojedinih prometnika, pa i pojedinih benzinskih pumpi istog vlasnika, dodatno naglašavaju potrebu ozbiljne kontrole ove oblasti i pronalaženja prostora za smanjenje cijena i prije suspenzije naplate akciza. Umjesto da je država stvorila okruženje u kojem će domaća rafinerija nafte snabdijevati sve prometnike domaćim naftnim derivatima, a dugoročno s obnovom istraživanja rezervi nafte i plina (za koje postoje ozbiljne indicije da ih imamo u značajnim količinama) postići zaokruženje cijelog lanca snabdijevanja u okvirima naših granica, pogrešnim politikama je praktično sahranjen proizvodni dio naftne industrije, istraživanja nafte i plina nema nikako, a prekomjerni uvoz i trgovina tuđim naftnim derivatima uz ostvarivanje enormnog ekstra profita cvjetaju.

Za razliku od naših, svjedoci smo da vlasti drugih država uvode razne mjere kako bi ublažile posljedice inflacije. Mi bismo mogli samo prepisivati one koje su dobre i učinkovite, ali neće naši vlastodršci ni to. Osobno mi je čudno da nitko, pa ni iz stranaka opozicije, ne konzultira Vas i Vaše kolege, neovisne ekonomske stručnjake, da im poredate stvari i da se počnu pozivati na mišljenje eksperata pa s time maltretiraju vladajuće kaste. Ali kad ni oporbenjaci

nisu ništa bolji ni poduzetniji od onih koji vladaju, ostaje nam barem staviti na papir nekoliko tih mjera koje bi u bitnome popravile situaciju i građanima olakšale život, pa izvolite.

■ Nažalost, mi smo sigurno jedinstvena država u svijetu u kojoj se apsolutno ništa ni ne pokušava učiniti, osim što se aktivno odbijaju i onemogućavaju prijedlozi mjera koje bi mogle dati rezultate. Naprotiv su krajem prethodne godine dozvolili povećanje cijene električne energije i nepovoljnije uvjete snabdijevanja za veliki broj privrednih subjekata, iako bez ikakvog osnova. Ovih dana svjedočimo i najavama naplate dodatnih neosnovanih naknada velikom broju korisnika mobilne telefonije, s kojima će ionako visokoprofitabilni telekomi dodatno povećati svoju dobit, a oni su također, barem u Federaciji BiH, pod punom političkom kontrolom. Dakle, ne samo što vlast ne poduzima ništa korisno, već naprotiv dodatno pogoršava stanje i doprinosi inflaciji.

Mene nimalo ne iznenađuje jednako odsustvo interesa i vlasti i oporbe za savjetima stručnjaka jer većina javnosti poznatih političara i njihovih partija je na nekom nivou ili području na vlasti ili je bila na vlasti u prošlosti, pri čemu ne možemo primijetiti značajnije razlike i bolje rezultate. Jednostavno, nema dodirnih tačaka između znanja i neznanja, stručnosti i nestručnosti, sebičnosti i društvenih interesa.

Ako bi se ipak nekim čudom vladajuće strukture natjerale da poduzmu nešto u općem društvenom interesu, neophodne

mjere koje bi barem djelomično mogle ublažiti aktuelne inflatorne udare morale bi se planirati i implementirati urgentno, s tim da bi brzina njihovog djelovanja i očekivanih rezultata bila različita. Tako bi npr. suspenzija naplate akciza, ograničenje marži i cijena većeg broja proizvoda, drastične kazne za prekršioce i ekstra-profitere, interventni plasman robe iz robnih rezervi (npr. žitarica za preradu u jeftinije brašno i osnovne proizvode od brašna), umanjenje ili suspenzija naplate drugih poreza, taksi i parafiskalnih opterećenja koji značajnije utiču na troškove i cijene... mogle u kratkom roku omogućiti znatno smanjenje cijena i usporavanje daljeg inflatornog trenda.

Paralelno s primjenom ovih mjera i dok traju njihovi maksimalni pozitivni učinci, trebalo bi poduzeti srednjoročne mjere poput uvođenja niže stope PDV-a i sustavnog smanjenja poreskih i drugih opterećenja poslovanja, a kako bi se privredi omogućilo dalje smanjenje cijena.

Dalje se sve treba zaokružiti dugoročnim mjerama potpore poljoprivredi i povećanju proizvodnje hrane, što bi u budućnosti ojačalo našu neovisnost o svjetskim trgovinskim tokovima i osiguralo nam i sigurnost snabdijevanja i povoljnije cijene, a također i veću zaradu u izvozu u onim oblastima u kojima možemo proizvesti i više od vlastitih potreba.

Sve ovo djeluje kao bajka iz perspektive naše realnosti, ali sasvim je moguće i izvedivo uz volju, znanje i poštenje. Zato nije suvišno i ovdje ponoviti, pa makar da ostane zapisano, šta se moglo učiniti. **B**

ALMA & RAS

Dodir koji volim

Swimwear

Divlja priroda, pitomi ljudi

O koloniji je riječ. Likovnoj. U Borovici održanoj. Osmi je to put. Umjetnici koji ondje dođu i proborave par dana imaju samo takve dojmove. Zato smo to izdvojili u naslovu. A o tome kako su protekli radionice i druženja, tko su bili sudionici i kakvih su radova ostavili, više u nastavku.

M. Marijanović

Međunarodna likovna kolonija, čiji je domaćin Borovica odnosno udruga "Naš dom Borovica", održana je od 3. do 6. lipnja i imala je 13 sudionika. Okupljanje umjetnika iz cijele regije bilo je na radost svih jer se konačno moglo nastaviti gdje se stalo prije nego će restrikcije zbog pandemije korona virusa (tijekom protekle dvije godine) narušiti sve što je podrazumijevalo okupljanja većeg broja ljudi, a napose prekogranična putovanja. Da se borovička kolonija ozbiljno vratila na stare staze potvrdio je i sastav sudionika, ove godine posebno šarolik, pa se oko župne kuće i crkve u Borovici – gdje su umjetnici pronalazili kutke za stvaranje – moglo čuti raznih slavenskih jezika i dijalekata. A sudjelovali su: Krzysztof Bartnik iz Poljske, Petra Jankovski iz Češke, Robert Kormoš iz Mađarske, Miroslav Majkić iz Srbije, Hrvoje Marko Peruzović, Slađana Zubić i Valentina Grubačević iz Hrvatske – kao i Mario Parić, no on je i borovičke gore list, Jerca Šantej i Tatjana Mijatović došle su iz Slovenije, Višeslav Lučić i Alisa Teletović s domaće su, bh. likovne scene, također i Stjepan Šimić Pepi – urednik i voditelj ove kolonije koji ih je sve sazvao.

Sve je bilo kao prije (pandemije): prvi vikend u lipnju, okupljanje zakazano petkom popodne (s tim da su Poljak i Čehinja izdaljega te za svaki slučaj dođu dan ranije). Zagrljaji dobrodošlice i kapljica zdravice, pa polazak po inspiraciju na stari grad Bobovac (uz druženje na Mrestilištu, po povratku). Ne treba zaboraviti, kolonija je i pokrenuta pod motom "Umjetnost u šumi zaboravljenog kraljevstva", a borovička spona sa srednjovjekovnim stolnim gradom Bosne je i vizualno prisutna jer se toranj crkve u Borovici i kapela na Bobovcu međusobno "gledaju". Okolo su šume koje sve više stižu, ali to je upravo ono što je

Tatjana, Krzysztof i Valentina s voditeljem kolonije Pepijem

umjetnike fasciniralo. Njihovi su dojmovi da je ambijent nestvaran, a nesputana i netaknuta priroda kao takva je bajkovita. Primjerice, ugledni hrvatski umjetnik Hrvoje Marko Peruzović, kojemu je teško pobrojati čime se sve (veoma zapaženo) bavi, počastio je koloniju svojim ponovnim sudjelovanjem i kazao da, iako ne gleda TV, u Borovici vidi uživo ono što u svojim sadržajima nudi kanal tipa National Geographica. Doživljaj Borovice je osobito magično iskustvo za umjetnike iz ravničarskih krajeva ili gradskih centara. Sljedeće o čemu su se odreda pohvalno izražavali (kao i svaki put dosad) jest način druženja i gostoprimstvo, puno srdačnosti i spontanosti, tako da među umjetnicima uvijek ima povratnika. I treća je specifičnost borovičke kolonije, osim toga što nije užtogljena – nije ograničena samo na akademske slikare. A uz slikare treba spomenuti i grafičare, kojih je bilo i na ovoj koloniji. Tako je pored mješavine kultura, jezika, dijalekata... i umjetnički ciklus bio ništa manje mješovit: od akrila, akvarela, ulja itd. pa jednako tako i maštovit: od eksperimentiranja s geometrijskim oblicima (krug i kvadrat) do floralnih i impresionističkih motiva, te dakako apstrakcije.

Umjetničkom fundusu u Borovici ostaje novih 37 radova, od kojih je 17 djelo Slovenke Jerce, a radi se o minijaturama s motivom staroga grada Bobovca i jednome poliptihu na 12 ploča. Jerca je, treba i to reći, uz Marija Parića, sudionica gotovo svih kolonija dosad. Samo ih je pandemija omela, inače ne bi imali izostanka. Posebno je upečatljiv ove godine bio Poljak Krzysztof, koji je i strastveni fotograf, pa je slobodne trenutke koristio izmjenjujući svakojake objektivne na svom aparatu i uperujući ih na sve moguće strane. Nadasve, on je u Borovicu došao sa svojim radovima nedavno izloženim u umjetničkoj galeriji Kristiana Krekovića u Tuzli, u zajedničkom projektu s umjetnicama Petrom Jovanovskom i Slađanom Matić-Trstenjak pod nazivom "Krug i kva-

drat II". Organizator kolonije spremno je prihvatio ideju i omogućio mu da svoj ciklus radova – geometrijskih transformacija rađenih u akvarelu – predstavi u Zavičajnoj kući u Borovici, prije postavljanja izložbe s ovogodišnje kolonije. Motiv toga njegova ciklusa, kako je objasnio, početne su riječi Biblije o postanku svijeta.

Nakon prvog dana stvaranja (umjetničkih djela u Borovici) slikare i grafičare (kao i goste-povratnike iz Australije koji su se tu oduševljeno zatekli), pa i medijske pratitelje kolonije, u novouređenom ambijentu Zavičajne kuće zabavljali su mladi vareški tamburaši, i tamburašice naravno, predvođeni Igorom Hingerom, došavši u narodnim nošnjama pa i to doprinese sveukupnoj šarolikosti tih dana u Borovici. Sutradan, kad je sa stvaranjem završeno i kad su radovi počeli pristizati na zid borovičke zavičajne – da kažemo galerije, smjenjujući prošlogodišnje, stigli su i posebni gosti: književnik Željko Ivanković i općinski načelnik Zdravko Marošević, te se priključili izložbi i srdačnom druženju uz svečani ručak.

Župniku vlč. Vladi Vrepcu, kroz čiju je kuću u tih tri dana bilo puno promenade, u znak zahvalnosti dva su umjetnika (Peruzović i Lučić) u ime svih kolega darovali jednu sliku i jednu grafiku. Teret logističke organizacije, kao i svake godine, u značajnoj mjeri spada na poduzetnika Nikolu Šimića i njegovu obitelj, pa treba istaknuti i njihovu uslužnost. U financijskom pogledu koloniju su podržali Zavičajna zajednica Borovičana, Općina Vareš, Ministarstvo za obrazovanje, znanost, kulturu i sport ZDK-a, te Federalno ministarstvo kulture i sporta.

– Radovi s ovogodišnje kolonije bit će prikazani na više izložbi u BiH tijekom ove godine, očekujemo izradu kataloga, a od kolovoza do listopada planirana je i kiparska radionica kao poseban dio Art Colony Borovica 2022. – kazao je Stjepan Šimić, dodajući da će vareška publika prva imati priliku pogledati izložbu u sklopu VAART festivala sredinom ljeta. **B**

Vareški župni zbor uvijek zapažen

Dana 14. svibnja 2022. godine u sara-jevskoj prvostolnici Presvetog Srca Isusova održan je 18. susret liturgijskih zborova Vrhbosanske nadbiskupije. Susret je započeo misnim slavljem što ga je predvodio kanonik i rektor katedrale mons. Ante Meštrović. Na početku je članove zborova, dirigente, animatore te orguljaše/svirače, pristigle župnike, kao i ostale vjernike pozdravio mons. Ante te istaknuo kako su susreti ovakvog tipa poticaj za predaniji rad i sudjelovanje u liturgiji župne zajednice, a ujedno i zahvala za požrtvornost koju Crkva gaji prema angažiranim vjernicima. Također je naglasio da crkvena glazba i pjevanje izgrađuju crkveno zajedništvo i osnažuju duhovnu povezanost vjernika. Na misi su sudjelovali i liturgijsko pjevanje animirali članovi devet okupljenih zborova, predvođenih Katedralnim mješovitim zborom "Josip Stadler" pod ravnanjem vlč. Marka Stanušića. Poslije kratkog odmora nakon euharistije uslijedio je koncert duhovne glazbe tijekom kojeg je devet zborova nazočne počastilo s izvedbama 18 višeglasnih ili gregorijanskih popijevki.

Nastup vareškog liturgijskog zbora u prvostolnici 2022.

Prvi je nastupio Zbor bogoslova Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa "Stjepan Hadrović", čiji je dirigent bio vlč. Ivan Rako, a zatim su se nizali zborovi župa sa svojim dirigentima: katedrale Srca Isusova – Sarajevo, s. Petronila Kovačević; Sv. Ante – Žepče, orgulje Marko Spajić, dirigent s. Slavica Tubak; Sv. Mihovila – Vareš, orgulje Lana Marijanović, dirigent s. Ružica Marijić; Presvetog Srca Isusova – Brčko, Željko Klaić; Uznesenja BDM – Usko-

plje, s. Helena Bakula; Sv. Ivana Krstitelja – Lug-Brankovići, orgulje Anđela Filipović, dirigent Jelica Filipović; Uznesenja BDM – Dolac, violina Margareta Pitić, dirigent Vlatka Čabro, a koncert je zatvorio Katedralni mješoviti zbor "Josip Stadler" Sarajevo s dirigentom vlč. Stanušićem. Nakon što je mons. Meštrović podijelio zahvalnice voditeljima zborova upriličeno je druženje u Svećeničkom domu Vrhbosanske nadbiskupije. **S. P. B**

IZ STARIH RUKOPISA (XV)

Dr. fra Rastislav Drljić pišući tekst "Iz narodnog pjesništva Herceg-Bosne" uz njega donosi šaljivu žensku narodnu pjesmu "Namet" iz rukopisa fra Jerke Vladića iz Rame (1848.-1923.), koji se čuvaju u fojničkom samostanu.

Pišući o tome u Glasilu HKD Napredak, Sarajevo, g. XVI., br. 10, listopad 1941. Drljić pjesmu situira u vrijeme oko 1868./69. kad se već može govoriti o razvijenijem društvenom životu u bosanskohercegovačkim gradovima.

S etnografskog stajališta gledano, pjesma ukazuje na udaljavanje od patrijarhalnog života i suobličenje životu grada, vremenu početka industrijalizacije, ovdje pak kroz prirodna bogatstva kojima su se odlikovala ondašnja hercegbosanska mjesta.

A kad je u pitanju poetičko stajalište, znano je – što je narodna pjesma mlađa, to je bliža stvarnom životu za razliku od starijih pjesama koje su uglavnom legende. Otuda ova pjesma, vidljivo je to, dolazi u vrijeme koje je označeno kao izumiranje narodne poezije.

Nama je važna jer se u njoj spominje i Vareš. (Ž. I.)

Namet

Prošetale pašine kokoši
Dilber Vranka i karanfil Šarka:
A pred njima oro Čelebija,
Govorio oro Čelebija:
Da sam mladi da me carem metnu
Stavio bi namet na vilaet:
Na Sarajvo groše i dukate,
A na Travnik žito svakojako,
A na Jajce jarce i kozliće,
Skoplje pako davalo bi lonce,
A Lijevno krave i volove,
Na Visoko, na nesretni varoš,
Nametno bi kože učinjene,
A na Vareš kotle i sadžake,
Na Zenicu, šljive i pšenicu,

Banjaluku slatku lubenicu,
A na Tešanj plemeniti češalj,
A na Tuzlu solcu sapuljaču,
A na Žepče kukuruze žute,
Na Gradačac krmke utovite,
A na Zvornik zlato priliveno,
Srebrenicu srebro netaljeno,
Na Fojnicu prašak za pušaka,
Pa i one tanke pirlitanke,
Na Kreševo ploče litrenjače,
A na Vranke klince čavljenake,
A na onu Busovaču malu,
Na nju pobro mlade kovače,
A na Novi Šeher premaleni,
Na njega bi kose demeškinje,
A na Ramu ječam i pšenicu,
Na Neretvu vino i rakiju,

A na Mostar luka sjemenika,
Na Ljubuški duhan i pirinač,
Na Gabelu ribe jeguljače,
A na Foču varoš plementu,
Na njega bi natnuo andžare,
Da siećemo Srbadiu ljutu. –
Govorile obadvie koke,
Dilber Vranka i karanfil Šarka:
Otkako si oro ostario,
Vele ti si pamet izgubio;
Štograd ljepšeg na svijetu ima
To nam nijesi spomenuo orle!
Gdje su tebi momci Dolačani,
Gdje l' djevojke liepe Kreševke?
Što ne kupiš momke i djevojke,
Nek' se ljube koliko im drago,
I junaka nek porode mnogo.

Vrata kao zadnja uspomena

Toni Petković

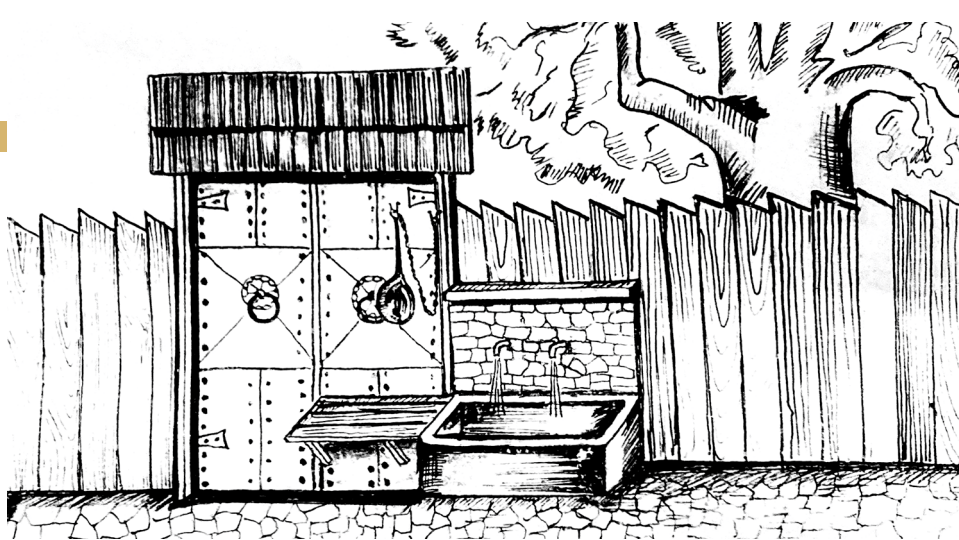
Visokih planinskih uzvisina oko Vareša spuštaju se vode, bilo kao potoci ili se pomalaju na površini kao bistri hladni izvori (19 je potoka, a 27 izvora). Sve te vode ulijevaju se najposlije u rijeku Stavnju. Nekada se ona zvala Rijeka, a izvorište joj je u pećinskom sustavu koji se nazivao Stubo. Izvorišta su raspoređena po vareškim četvrtima. Izvori što su u osoju, s lijeve strane Stavnje, smatraju se ljepšim od onih u prisoju (izuzev Mareškovca). Topla voda nosi naziv Banje, a srednje topla Toplik.

Jedan od izvora u samom središtu Vareša bio je poznat kao "česma na čaršiji", a nalazio se na mjestu današnjeg hotela "Zvijezda" (istina, ni hotel više nije u funkciji), kojega je svojedobno izgradila firma "Braća Šišić" za svoju novu trgovačku radnju.

Česma bijaše ozidana kamenom i ograđena visokim plotom (tarabama), a iz nje su izlazile dvije "lule". Kamenu zid bio je natkriven uskom kamenom pločom, a voda se slijevala u oveće kameno korito.

S lijeve strane česme bijahu velika hrastova dvokrilna vrata, okovana željeznim limom. Natkrivao ih je mali drveni krov od šindre. Na vrata su bile pričvršćene dvije veće gvozdene alke, a pored vrata je bio "čepenak" (drvena konstrukcija kao klupa, da se tu može i sjesti).

Iznad te konstrukcije o jednu kuku, lancem obješenu za alku, visjela je metalna posuda zvana "tava", da posluži putnicima i prolaznicima za zahvaćanje vode i gašenje žeđi.

Vrata s oglavičke crkve i gradska česma uz koju su bila postavljena (skica po sjećanju)

Iako su vrata bila ugrađena kao ukras, sačuvala su i nešto od svog vjerskog značaja. Kršćani bi se prekrsti prije nego će se napiti vode, držeći se jednom rukom za alku na vratima. To im je bilo poput vjerskog rituala pri ulasku u crkvu. Na taj način su se prisjećali crkve koja je nekada bila na Oglaviću, s koje su ta vrata zapravo tu donesena. Zato im je značilo da, kada crkve na uzvisini iznad grada više nije bilo, mogu barem ta vrata dotaknuti.

Zbog blizine džamije, vjernici muslimani vodom s česme iz spomenute "tave" polijevali su ruke i noge, kod uzimanja *abdesta*. I oni su se jednom rukom držali za alku na "čepenku", a drugom rukom polijevali vodu po nogama, s vjerom da vrata imaju neku posebnu moć.

Predaju o vratima kazivao je efendija, a njemu su tu predaju prenijeli njegovi roditelji. On je to poslije prenio jednoj Vareški koja je predaju zapisala i tako sačuvala nama za sjećanje.

Ta vrata su, kako je već spomenuto, nekoć bila glavna vrata crkve sv. Ilije na Oglaviću. Donesena su sa razvalina tog sakralnog objekta i ugrađena u plot od parka, pa je to nukalo vjernike da prema njima odnose s određenim štovanjem.

Bila su, sasvim vjerojatno, izrađena od strane vareških majstora, stolara i kovača. Nisam uspio doznati što je poslije bilo s tim vratima i gdje su završila. Moguće je da su zauvijek nestala, skupa s česmom, prilikom izgradnje objekta "Zvijezda".

P. S. Imena efendije i kazivačice poznata su priređivaču ovog priloga.

B

Zapušteno zdanje u kojem se nekoć nalazio gradski hotel "Zvijezda"

Obavijest za knjigoljupce

Primiče se vrijeme godišnjih odmora i zavičajnih susreta u Varešu i okolici. Sve ljubitelje knjige želimo podsjetiti na Napretkova izdanja, ali i recentne knjige drugih izdavača koje su vareške po sadržaju ili su njihovi autori Varešani, s napomenom da ih se može nabaviti isključivo u redakciji lista "Bobovac". Može se pronaći za svakoga ponešto: i proze i poezije i znanstveno-popularnog štiva, a jednako je aktualna i fotomonografija Vareša. Imajući u vidu da je pandemija stvorila poremećaj u protekle dvije godine, neki još uvijek žele do svoga prvog primjerka fotomonografije i raspituju se o tome, pa možemo obavijestiti da imamo još dovoljan broj primjeraka na raspolaganju za prodaju i da je cijena, sukladno izdavačko-knjižarskoj praksi, u određenoj mjeri povoljnija. A kako je već spomenuto (vidi str. 8 i 9) do ljetne špice naša ponuda će postati bogatija za tri nova naslova.

BUKETI • SVADBENI BUKETI • LONČANICE • SVJEŽE CVIJEĆE • POGREBNI VIJENCI
tel. +387 (0)32/ 843-083 061/ 753-522 061/ 783-326

IN MEMORIAM

ANA GRÜTZ rođ. Krajinović
(11.II.1979. – 10.V.2022.)

"Ich trage dein Herz, ich trage es in meinem Herzen."
(E. E. Cummings)

Familija

TUŽNO SJEĆANJE

na našeg dragog

VITOMIRA VITU DUŽNOVIĆA
(8.VI.1941. – 7.II.2022.)

S ljubavlju uvijek ćeš živjeti u našim srcima i mislima.

Tvoja obitelj

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 6. lipnja navršava se pola godine
otkako nije više s nama naša draga

ANA GRABOVAC
(6.II.1938. – 6.XII.2021.)

Pamtimo te s ljubavlju i poštovanjem.
Počivala u miru!

Ožalošćeni: suprug Pero, kći Nevenka, sinovi
Blaženko i Dragan, nevjesta Ankica, te unučad

SJEĆANJE
(20.XII.2021. – 20.VI.2022.)

JERONIM DODIK

Vrijeme koje prolazi ne donosi zaborav već ljubav i
sjećanje na tebe. Ostat ćeš voljen i nikada zaboravljen.
Čuvamo te u našim srcima i mislima.

Počivaj u miru Božjem!

Supruga Anuša i sinovi s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE

TEREZIJA BRĐANOVIĆ
(30.XI.1938. – 23.XII.2021.)

Praznina koja je ostala nikad se ne popunjava.
Uvijek ćeš biti u našim srcima, mislima i molitvama.

Kćer Ljilja, sin Mario, s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE
ANA DRIJENČIĆ
(21.XII.2007. – 21.VI.2022.)

MIROSLAV DRIJENČIĆ
(4.III.2022. – 4.VI.2022.)

Ostajete u našim srcima i mislima.
Počivali u miru Božjem!

Sin Dražan, kćerka Suzana, zet Slađan, unučad Božana i Božidar

IN MEMORIAM
ZDRAVKO DODIK
(1938. – 2010.)

DARIO DODIK
(1964. – 2015.)

Godine prolaze, a tuga i bol ne prestaju. S ljubavlju vas
čuvamo u srcima i mislima. Počivali u miru Božjem!

Vaši: Božana, Mario, Aljoša, Roman, Mateo i Manuela

SJEĆANJE

Dana 5. svibnja navršilo se 11 godina
otkako nije s nama

NIKO MALBAŠIĆ
(1939. – 2011.)

Godine prolaze, a sjećanje na tebe živi u našim srcima.
Počivaj u miru Božjem!

Supruga Filomena, sinovi Anto i Kornelije s obiteljima

SJEĆANJE

Dana 7. lipnja navršilo se pet godina
otkako nije s nama naš dragi

RAFO BARIŠIĆ
(1938. – 2017.)

Uspomena na tebe živi vječno u našim srcima.
Počivaj u miru Božjem!

Tvoja djeca

TUŽNO SJEĆANJE
(7.VI.2012. – 7.VI.2022.)

Dana 7. lipnja navršilo se deset godina otkako s nama
nije naša draga majka

RUŽA PETROVIĆ

S ljubavlju, ponosom i poštovanjem čuvamo
uspomenu na tebe.
Počivala u miru Božjem!

Tvoja djeca: Ivica, Željka, Anto i Jelena

TUŽNO SJEĆANJE
(11.VI.1999. – 11.VI.2022.)

Dana 11. lipnja navršile su se 23 godine otkako nije s
nama naša draga

BLAŽENKA ANTIĆ

Uspomena na tebe ostaje vječno u našim srcima.
Počivaj u miru Božjem!

Darko s obitelji

IN MEMORIAM

Dana 13. 6. 2022. navršilo se pet godina
otkako nas napusti

LJUBO KASAPOVIĆ
(13.VI.1954. – 13.VI.2017.)

Voljeni žive onoliko koliko traje sjećanje na njih i
ljubav u srcima tvojih najmilijih.

Dada, Damir, Jasna

**Pogrebno Društvo
Palma Vareš**
tel.066/298-899

IN MEMORIAM

Navršava se 47 godina otkako nas je prerano napustio
naš brat

SLAVKO MARIJANOVIĆ
(1945. – 1975.)

Počivao u miru!

Brat Ilija i sestra Terezija

IN MEMORIAM

(12.VI.2010. – 12.VI.2022.)

JELENA MALBAŠIĆ

S ponosom i ljubavlju čuvamo uspomenu na tebe. Život
se nastavlja, ali bez tebe nikada neće biti isti.

Počivaj u miru Božjem!

Kćerke s obiteljima

SJEĆANJE

Na naše drage roditelje

VINKO JOSIPOVIĆ
(6.IV.1928. – 23.IX.2007.)

ANA JOSIPOVIĆ rođ. Rajić
(2.II.1931. – 13.VI.2010.)

Sa zahvalnošću čuvamo uspomene na vas.
Počivali u miru Božjem!

Vaša djeca s obiteljima

IN MEMORIAM

ALFONZO MALBAŠIĆ
(16.V.2021. – 16.V.2022.)

SLAVEN MALBAŠIĆ
(19.VI.1992. – 19.VI.2022.)

Trajno ćete živjeti u našim srcima, mislima i molitvama.
Počivali u miru Božjem!

Vaši najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 14. lipnja navršilo se šest godina otkako nije s
nama naš drag otac, punac i djed

MATO RODIĆ
(1928. – 2016.)

S ljubavlju i poštovanjem čuvamo te u našim srcima.
Počivao u miru Božjem!

Kćerka Kornelija, zet Pero, unuke Bisera i Jelica

TUŽNO SJEĆANJE

(18.VI.2011. – 18.VI.2022.)

Dana 18. lipnja navršava se 11 godina otkako nije s
nama naš dragi suprug, otac, djed i punac

VASO JOTIĆ

Hvala ti za svu ljubav i dobrotu koju si nam pružao.
Počivaj u miru!

Tvoji: supruga Zrinka, kći Sanja,
unučad Barbara i Nino, zet Marijano

SJEĆANJE

na naše roditelje i brata

MARA PAVIĆ
(1925. – 1998.)

IVO PAVIĆ
(1950. – 2021.)

STIJEPO PAVIĆ
(1922. – 1992.)

Niste zaboravljeni, u molitvama i mislima ste uvijek prisutni.
Počivali u miru Božjem!

Vaša djeca, sestre i brat, s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE

**GABRIJEL
TERZIĆ**
(17.VIII.1928.
– 14.VIII.1972.)

**ANTO CICO
TERZIĆ**
(22.I.1957.
– 14.VII.1986.)

**TEREZIJA
TERZIĆ**
(15.X.1933.
– 21.VI.2016.)

Sjećanje na vas ostat će zauvijek!

Vole vas vaši: Željko i Zoran s obiteljima

Sa skupštine u dobrom pravcu

M. Marijanović

Dana 28. svibnja 2022. godine održana je redovna skupština Lovačkog društva "Zvijezda" Vareš. Na njoj je prisustvovalo svih 38 zastupnika, jednoglasno su usvojeni izvještaji za 2021. godinu i planovi za tekuću lovnu godinu. Na skupštini je također izabrano novo vodstvo: izvršni i nadzorni odbor te ostali organi Društva.

LD "Zvijezda" Vareš broji 365 članova, 9 je članova u podmlatku i 18 potpomažućih. Društvo se sastoji od 8 sekcija, a to su: Dabravine, Dragovići, Vijaka, Mižnovići, Ravne, Pržići, Vareš i Vareš Majdan. Novi predsjednik vareškog lovačkog društva, kroz naredne dvije godine, bit će Osman Ibrišimović (iz Mijakovića). Član je Društva od 1985. godine, nagrađivan i od Društva i od Saveza lovačkih organizacija BiH. Odlikovan Ordenom prvog reda prije desetak godina kada je vodio Društvo u vrijeme obilježavanja 90. obljetnice njegova postojanja, a u ovom mandatu zapast će ga i priprema stote obljetnice, koja slijedi dogodine. Obavljao je i druge dužnosti u Društvu te četiri puta bio članom izvršnog odbora, kao i blagajnikom kroz četiri mandatna razdoblja. Sve to upućuje da je s razlogom ponovo izabran na čelo u vrijeme kada predstoji novi veliki jubilej koji valja ozbiljno pripremiti.

Prije nego će mu biti izglasana podrška na skupštini, Ibrišimović je iznio svoju viziju djelovanja Društva u narednom razdoblju i predložio prioritete. Glavni će fokus, kako je najavio i zatražio jasnu podršku među novoizabranim članovima upravnog odbora, biti na sprječavanju

Predsjednik LD "Zvijezda" Vareš
Osman Ibrišimović

krivolova. Rekao je da to poprima već alarmantne razmjere unutar lovišta koje pripada Društvu "Zvijezda". Krivolovci vrše upade iz susjednih općina, ali je naglasio da toga ima i među domaćim članovima. Smatra da lovočuvarska služba ne provodi aktivnosti kako bi i koliko bi trebalo, što potkrepljuje činjenicom da je vrlo malo razotkrivenih slučajeva, pogotovu u rubnim područjima lovišta. (U prašumi iza Borovičkih njiva i "Bobovčev" je tim tragača za prirodnim rijetkostima naišao na tragove takvih zlodjela, a zabilježili smo to u prosinačkom izdanju 2020.) – Za ovu službu neophodno je uraditi novi program rada i djelovanja te ga podijeliti u nekoliko poglavlja kroz

koja bi se pokrila sva razdoblja i sve prilike koje krivolovci najčešće iskorištavaju – tako je zacrtao Ibrišimović i najavio da će se založiti za nabavu mobilnih kamera s IC uređajima, kako bi se osuvremenilo pokrivanje terena te postiglo i prevenciju krivolova.

Da bi se za takvo što osigurala sredstva, i općenito osnažilo finansijsko stanje Društva, Ibrišimović smatra kako bi trebalo razvijati ideju komercijalno-turističkog lova, što bi značilo najprije u lovištu odgojiti trofejnu divljač, a onda promovirati takvu ponudu. Društvo nema zakonskih prepreka za pokretanje takve vrste djelatnosti, ali je problem u nemogućnosti iznošenja lovnih trofeja izvan BiH pa bi se klijentelu za turistički lov moglo privlačiti jedino unutar zemlje. Tome bi prethodila dobro razrađena odluka o stručnoj pratnji za lovce amatere, koji su spremni platiti za to.

Treći fokus Ibrišimović želi staviti na, kako je naveo, socijalno zbližavanje među članstvom. Kad se to potencira, zacijelo postoji prostor za unapređenje međuljudskih odnosa, iako laiku sa strane lovačka družina djeluje uvijek veselo i složno, neopterećena društvenim podjelama i razdorima kakve siju politika i ideologija.

U svakom slučaju, novom predsjedniku ne nedostaje ni ambicija ni ideja, samo još treba operativnu podršku tijela u Društvu, nakon što je dobio izbornu. A s izborom je dobio i odgovornost da se, s njime na čelu, LD "Zvijezda" Vareš o stotoj obljetnici dogodine predstavi i potvrdi kao jedno od vodećih društava u Savezu lovačkih organizacija BiH.

B

OGLAS

Prodaje se kuća u Varešu u ulici Pruga br. 49, na pet minuta pješice od centra grada. U kući se nalaze dva stana (sveukupno 156 m²) te podrum i potkrovlje. Na prvom katu 2,5 sobe, kuhinja i kupatilo s katom; na drugom 2 sobe i također kuhinja i kupatilo s katom. Objekt je odmah useljiv, posjeduje priključak struje i priključen je na gradski vodovod. Kuća i zemljište su u vlasništvu 1/1. Cijena kuće – po dogovoru.

Sve informacije na brojeve

+49 176-51403728 i +387 (0)62 173-909.

Vlasnik kuće Gabrijel Malbašić

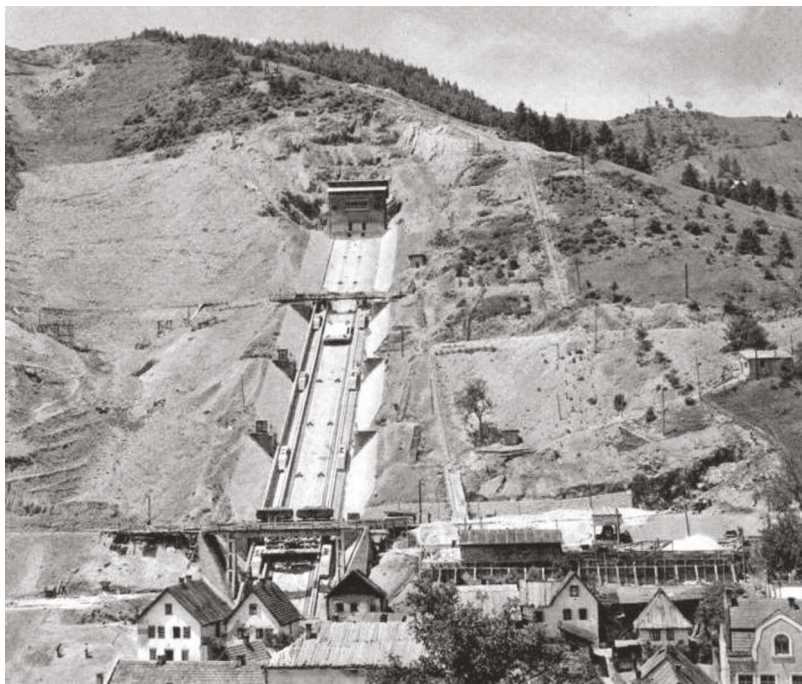

71330 Vareš, ul. Zvijezda 25
(poslovna zgrada Bobovac)

tel./fax: 032 849 300

e-mail: info@profitex.ba

www.profitex.ba

Grad na rudi

Uz rudarenje koje nam predstoji na području Vareša, donosimo i malo fotoretrospektive.

Na prvoj fotografiji imamo spuštalicu, koju se onomad žargonski zvalo šala. Prilikom izgradnje rudničke infrastrukture 1950-ih, kako se vidi, sasvim se naslanjala na rub grada. Danas je od objekta na fotografiji ostala tek razvalina, kao što je slučaj i sa svim drugim rudarskim postrojenjima iz ranijeg razdoblja.

Druga fotografija došla nam je pod ruku uz naznaku: "Kod rova u Varešu, đaci s direktorom Ivićem". Dataciju nemamo, koji i kakvi đaci ne znamo, a zanimljivo je da među društvom na fotografiji vidimo i fratra, pa ostaje zabaviti se nagađanjem kada je i gdje mogla biti snimljena.

osnivač i izdavač: HKD "Napredak", Podružnica Vareš • za izdavača: Mario Mirčić • adresa uredništva: 71330 Vareš, Zvijezda 25, tel.: +387(0)66/116-025, fax: +387(0)32/843-094 • internetska adresa: <http://www.vares-bobovac.com> • e-mail: listbobovac@hotmail.com • žiroračun u KM: 3385802224035182 kod UniCredit Bank d.d., s naznakom: za list "Bobovac" • račun za devizne uplate: 20013680001, IBAN broj: BA39 3385 8048 2407 4883, SWIFT: UNCRBA 22 • cijena godišnje pretplate: BiH – 30 KM, zemlje regije i Europske unije – 80,40 KM (42 €), zemlje Beneluksa i Skandinavije – 92,40 KM (47,50 €), Sjeverna Amerika – 101,40 KM, Australija – 104,40 KM • naklada: 500 primjeraka • izlazi jedanput mjesečno • glavni i odgovorni urednik: Mladenko Marijanović • uredništvo: Zlatko Filipović, Čedomir Jelić, Dubravko Tokmačić i Mijo Vidović • tisak: "Dobra knjiga" d.o.o. Sarajevo

Na jeziku umjetnosti

Tri dana druženja s umjetnicima na koloniji u Borovici, a za neke od njih ispostaviti će se da nisu samo likovnjaci nego i pjesnici i fotografi, entuzijasti raznih profila, bilo je obogaćujuće iskustvo. Kao i svaki put dosad. Domaćini i organizatori ove kulturne manifestacije ne daju znakove umora, mada ni kontinuitet ni razina nisu laka zadaća. Za jedno gorovito i od svakog putnog pravca zaklonito, pa još u zadnjem ratu "pogoreno" selo to je doseg koji neki možda ne prepoznaju ili nedovoljno vrednuju. Ali kad umjetnici progovore, što kistom i bojom što ispunjenom dušom, bez daljnega je jasno da kolonija kreira priču koja se raznosi u lijepim dojmovima iz Borovice i koja na platnima Borovice u trajno vlasništvo ostaje. Do prve izložbe tih umjetničkih djela u Varešu neće dugo proći, pa nećemo ići ispred i izvlačiti ih iz kataloga, ali zato donosimo dio stvaralačkog ambijenta...

BOBOVAC

